სახალხო გაზეთი

№ 941 პარასკევი, 12 ივლისი 1913 წ. № 941

განცხადების ფასი: ჩვეულებრივი სტრიქონი პირველ გვერდზე პეტიტით ღირს 15 კ., უკანასკნელზე 10 კ. სხვა ადგილებიდან კავკასიის გარეშე მიღებულ განცხადებათა ფასი: სტრიქონი პეტიტი ტექსტის წინ 20 კ., უკან 10 კ. სამგლოვიარო განცხადების დებეტდა პირველ გვერდზე თითო-ჯერ სადამოს 4 საათამდე ღირს 3 მ. 4 საათის შემდეგ მიიღება მხოლოდ თვით სტამბა „შრომა"-ში, მუხრანის ქუჩა, და ელირება 4 მანეთი.

განცხადებანი იმ პირთა, ფირმათა და დაწესებულებათაგან, რომელნიც კავკასიის გარეშე არიან, ან მთავარი კანტორები და განყოფილებანი აქვთ, მიიღება მხოლოდ საავტორო სახლის ლ. და მ. მეტცლ და ამბ.-ბის განცხადებათა ცენტრალურ კანტორაში მოსკოვში, მიასნიცკის ქ., ს. სიტოვისა და მის განყოფილებებში: პეტერბურგში—მორსკაია 11, ვარშავაში—მარშალკოვსკის ქ. 130, პარიზში—ბირჟის მოედანი.

ხელის მოწერა და დასაბეჭდი განცხადებები მიიღება „სახალხო გაზეთი"-ს რედაქციაში და კანტორაში ყოველ-დღე კვირა-უქმეების გარდა, დილის 9 საათიდან 3-მდე, საღამოთი 5-დან 7-მდე.

ხელ-მოუწერელი წერილები არ დაიბეჭდება; დაუბეჭდავი მცირე წერილები და კორესპონდენციები სულ არ ინახება; ინახება ერთის თვით მხოლოდ დიდი წერილები და მოთხრობები. პირადად მოლაპარაკება შეიძლება ყოველ-დღე, კვირა-უქმეების გარდა, დილის 10 საათიდან ნაშუადღევის 3 საათამდე. ადრესის გამოცვლა 40 კაპ.

რედაქცია და კანტორა იმყოფება: ტფილისში, სასახლის ქ., სარაჯიშვილის სახ. № 6. ფოსტის ადრესი წერილებისა და ფულისთვის: ტფილისი, ქართული „სახალხო გაზეთი" 190.

ტელეფონი №12-29

გაზეთის ფასი წელიწადში 8 მ. 50 კ., თვეში—75 კაპ. ცალკე № ყველგან 5 კ., დამატებიანი—7 კ.

ყოველ-დღიური საპოლიტიკო და საფილოსოფიო გამოცემა

სახალხო გაზეთი

ყოველკვირეული სურათებიანი დამატებით

პირველი მკითხველ ან წლის დამლევამდე, როგორც ქალაქში ისე ქალაქ გარედ ღირს 4 მ. 50 კ.

თვეში ღირს 75 კაპ.

არ მიიღება ხელის მოწერა ცალკე უდამატებოდ და არც სურათებიანი დამატება იყიდება ცალკე.

მისამართი: Тифлисъ, „Сахалхо газети" Почт. ящ. 190.

ახალი კლუბი

შაბათს, 13 ივლისს 1913 წ. ბ.ბ. ი. პ. სარაჯიშვილის, ბ. ბ. ღვინიაშვილის (ბარიტონი) სოლისტ-ვიოლონჩელ ე. ნ. კოკელნიცკის მონაწილეობით, ახალი კლუბის სიმფონიური ორკესტრის ბ. ვ. ი. ზელიოლნის ხელმძღვანელობით, გამართულ იქნება

კონცერტი

ბ. ი. პ. სარაჯიშვილი პირველად შეასრულებს „სტროფი"-ს ოა. „კარტერიდან"—იასსენესი, რომანს სახნოვსკისას „საღამოს ვარსკვლავი" ვიოლონჩელის თანადაკვრით და სხვა და სხვა რომანსებს.

აკომპანიმენტს დაუკრავს კნ. მ. გ. ციციშვილისა.

ადგილების ფასი 2 მანეთიდან 50 კაპეიკამდე. სტუმრები კლუბში შესასვლელს იხდიან: მამაკაცნი 50 კ. მანდილოსანი და სტუდენტები—25 კ.

დასაწყისი საღამოს 9 საათზე.

ბილეთები იყიდება თეატრის კასსაში. 1358

ძმ. ზუბალაშვილების სახალხო სახლთან

არსებულ ქართულ სახალხო წარმოდგენების მმართველი წრის

გამგეობა

ამით აცხადებს, რომ **18 ივლისს, სადამოს 8 ს.**, „წრის" ბინაზე (მიხეილის ქუჩა, № 102), დანიშნულია „წრის" წევრთა

საზოგადო კრება

განსახილველი კითხვები: 1) გამგეობის წევრთა და მისს კანდიდატთა დამატებითი არჩევნები. 1160

პირველ-ხარისხოვანი

დიდი ცირკი

ძმ. ესიპოვსკეგისა

მიხეილის პროსპექტ., მუშტაიდის შესავალთან, ნ. კუნდუხოვის ადგილზე, საკუთარი საზაფხულო გრილი სადგომი, ტრამვაი იქვე ჩერდება და შინ დაბრუნებისასაც მუშაობს.

დღეს, 12 ივლისს, 1913 წ. გამართება

ტფილისელებისთვის არაჩვეულებრივი სანახაობა!

მსოფლიოდ ცნობილ ოთხი ეშმაკის პირველი გასტროლი!

უნდა ნახოთ, რომ დაიჯეროთ!

ოთხი ეშმაკი ის მსახიობებია, რომელნიც მონაწილეობას იღებდნენ სახელგანთქმულ სინემატოგრაფის სურათის „ოთხი ეშმაკის" გადაღების დროს და თავის დროზე ერთი აური-ზაური გამოწვიეს ევროპაში. მაყურებელთა წინაშე შესრულებულ ნომრებს განცვიფრებაში მოჰყავს, და აოცებს მაყურებლებს. 4 ეშმაკი რომიდან მხოლოდ ეხლახან იქმნენ მოწვეულნი მოსკოვის ერთ სინემატოგრაფიულ ფაბრიკის მიერ, სადაც მათ უნდა განეგრძოთ სურათის „ოთხი ეშმაკის" გადაღება. დიდის ნაცნობობის წყალობით თეატრალურ აგენტების შორის, ჩვენმა დირექციამ შესძლო მათი მოწვევა მხოლოდ 15 დღის საგასტროლოდ.

პირველ ხუთი დღის განმავლობაში კონტრამარკებით შესვლა არ შეიძლება.

დასაწყ. ხალ. 8 ს. დირექცია **ძმ. ესიკოვსკეგისა.**

426 გამგე **ლ. მ. ხუნდაძე.**

ჭიათურის შავი-ქვის მრეწველთა სიეზდის საბჭო

ჭიათურის სამოქალაქო სასწავლებლის

სამთო-სატექნიკო განყოფილებისათვის

იწვევს

სპეციალურ საგანთა მასწავლებლად

სამთო ინჟენერს.

წლიური ჯამაგირი ექნება 15,000 მან., ბინისათვის—200 მ., ხუთ წელიწადში ერთხელ მოემატება ჯამაგირს მეხუთედი (20%), მონაწილე იქნება საბჭოს მსახურთა შემნახველ-გამსესხებელ კასისა

თხოვნები და დოკუმენტები უნდა გამოიგზავნოს ქუთაისში შავი ქვის მრეწველთა სიეზდის საბჭოს სახელზე.

1391

„თემი"-ს გამოცემა

ს. აბაშელის ლექსთა კრებული

„მზის სიცილი"

ავტორის სურათით და ბ. ივ. გომართლის კრიტიკული წერილით,

ფასი 50 კაპ.

ვინც გამოიწერს ფასდადებით არა ნაკლებ 10 ცალისა, მას დაეთმობა 25%, საკომისიოდ—20%.

1380 მისამართი: გაზ. „თემის" კანტორა, ოლგინს ქ. № 4.

ექიმი ა. შ. მიქელაძე 15 ივნისიდან მიიღებს **შინაგან და ბავშვთა** სნეულებიან ავადმყოფთ ყოველ დღე საღამოს 5 ნახ. საათიდან 7 საათამდე ახალ ბინაზე—მიხაილოვის პროსპექტი № 117. ტელეფონი 816.

ექიმი კბილისა **არჩილ დოლიძე** **დაბრუნდა** საზღვარ-გარეთიდან და განაახლა ავადმყოფ. მიღება ძველ ბინაზე (ნაძალადევ., ჩერქეზიშ. ქ. № 145). ყოვ.-დღ. 8—2 ს. 4—7 ს. 427

გამოვიდა და იყიდება ფერა-კითხვის საზოგადოების მაღაზიაში ახალი სალიტერატურო—სამეცნიერო—კრებული

გვირგვინი

ფასი ერთი მანეთი

1. შოთა რუსთაველი, გრ. რობაქისა.
2. სუმერული ტ ქართული, მ. წერეთლისა.
3. ოდიდიპოს მეფე, თარგმ. ბერძნულით ვ. ქავთარაძისა.
4. მეფე-მგოსანი, სანდრო შანშიაშვილისა.
5. ღამე, ს. ფირცხალავასი.
6. გლოვის ზარი, მისივე. 1371

ბრიუსელის გამოფენაზე 1901 წ. GRAND PRIX.

ოპალიერის (ОБОИ) ქარხანა

ძმ. ტარნოპოლეგისა.

განყოფილება იმყოფება გოლ. პროსპ., № 21, ტელ. № 355

მიიღებული გვაქვს ძვირფასი საჩუქრები.

იყიდება რუსეთის ყველა ქალაქებში. ფასი ყველა სრული ზომის 11¼ არშ.) შეალიერისა, საფაბრიკოა 8 კ. ვიდრე 6 მ. თოფი. ნიმუშები დაეთმობათ უფასოდ, როგორც ქალაქებში, ისე ქალაქ გარედ მცხოვრებთ.

ოქროს მედალი ოდესის გამოფენაზე 1910 წ. 1137

ოქროს მედალი როსტოვის გამოფენაზე 1910 წ.

ოქროს მედალი ტფილისის გამოფენაზე 1910 წ.

ტფილისის კერძო სამკურნალო

ახლად გადაკეთების შემდეგ, ავადმყოფები მიიღებიან.

ქსენიევის ქუჩა, საკუთ. სახლი, № 7, მიხეილის პროსპექტისა და ვეტცელის სასტუმროს ახლო.

ტელეფონი № 590.

სტაციონალური განყოფილება მოწყობილია 50 საწოლით, ცალკე ნომრებით და საერთო ოთახები განსაკუთრებითი სამშობიარო განყოფილება.

მწოლიარე ავადმყოფთა მიღება შეიძლება ყოველ წამს, გარეშე მოსიარულე ავადმყოფებს მიიღებენ შემდეგი **ექიმები-სპეციალისტები:**

შინაგანი სნეულებანი.	**მანსვეტაშვილი ვ. მ.** ორშაბ., ოთხშ. და პარასკ. 2—3 ს. **მაღალაშვილი გ. ბ.** სამშაბ. და შაბათობით 10—12. **მიქელაძე შ. ა.** ყოველ დღე 12½—1. ს. **ფედოროვი ე. გ.** ყოველ დღე, გარდა ოთხშ. და კვირისა 12—1. **ექ.-ქალ. ენგელ-მელიქ-შანაზაროვისა ე. ა.** სამ., ხუთ., შაბ. 11—12
ქირურგიული სნეულებანი.	**მარკევიჩი ვ. ლ.** კონსულტატი ყოველ დღე 11½—12½. **მელიქიშვილი ნ. ა.** ყოველ დღე 10—1. **ფირადოვი რ. ბ.** ყოველ დღე 12—1.
ქალთა და სამშობ. სნეულებანი	ექიმი-ქალი **ვერბიცკი-ფირადოვისა ლ.** ყოველ დღე 11—12. **თიკანაძე ი. ე.** ყოველ დღე 1—2. **მელიქიშვილი ნ. მ.** ყოველ დღე 10—1. **სულაკოვი ა. ი.** ყოველ დღე 2—4.
ბავშვთა სნეულებ.	**ექ.-ქალ. ბაძრაძე-დედაბრიშვილისა** ყ.-დღე, გარდა ოთხშ. 1—1½. **მიქელაძე შ. ა.** ყოველ დღე 12½—1. **ფედოროვი ბ. ს.** ყოველ დღე გარდა ოთხშაბ. და კვირისა 12—1.
ნერვიულ. სნეულებ. და ელექ.	**გედევანიშვილი. მ ა.** შაბათობით 10½—11. **ჯავახიშვილი ნ. ნ.** ოთხშაბ., პარას. და კვირას 11—12 **ფოლდოევი ბ ს.** ყოველ დღე 1—2
ყელ. ყურის და ცხვირ.	**ათენიანცი ნ. ა.** ყოველ დღე 12½—1½. **ოლემბოვსკი ნ. ს.** ყოველ დღე 1½—2.
თვალის სნეულ.	**მუსხელიშვილი ვ. ს.** ორშაბათ., ოთხშ. და პარასკ. 2—2½.
კან. და ვენერ. ავ.	**დიასამიძე ა. ნ.** ყოველ დღე 11½—12½.

სამკურნალოს აქვს მოწყობილი საკუთარი სამიკროექიმია და სანბაქტეოიოლოგიო ლაბორატორია. სისხლის გასინჯვა, ათაშანგ. **Wasserman.** რჩევისათვის 50 კ. საწოლები 2 მ. დაწყებული. ცალკე ოთახი 5 მანეთიდან. მშობიარობა 10 დღე წოლით ღირს 40 მ. ოპერაციები, კონსულიუმი, შარდის ბუშტისა და მილების კატეტერიზაცია, **„606"** და **„914" წამლის შეშხაპუნება**, ელექტრონით წამლ., მასსაჟი, ყვავილის აცრა, ძიძათა შემოწმება და სხვა. შეღავათიანი საფასურით. წ. 1035

ვაგზლის კერძო სამკურნალო

გარედან ყოველ დღე მოსიარულე ავადმყოფებთვის.

ვაგზლის ქუჩა. № 8. ტელეფონი № 695.

ე. ს. ვაშაკიძე. ყოველ დღე, შინაგან-ავადმყ. 9½ ს. 10 ს.

ა. ნ. დიასამიძე. ყოვ. დღე, კვირ. გარდა. სიფილ., კანისა და ვენერ. 11—1½ ს.

ბ. ა. პოპოვი. ყოვ. დღე, კვირის გარდა. ყელ. ყურ. და ცხვ. სნეულ. 11—1½ ს.

ექ. ქალი იოსელიანისა—იღებს ქალთა ავადმყოფებს. სამშაბათობით, ხუთშაბათობით და კვირაობით 11—1½ ს.

ნ. მ. მელიქიშვილი, ქირურგიული და ქალთა ავადმყ. 1—2 ს.

ვ. ვ. კლდიაშვილი. ყ.-დღ. შინაგ. ავადმყოფ. 1—2 ს.

მიკროსკოპიული, ბაქტეოროლოგიური, ქიმიური გამოკვლევანი. აგრეთვე ყვავილის აცრა და ძიძების გასინჯვა ფასი რჩევისათვის 50 კ.

ოპერაციები და კონსილიუმი მორიგებით.

წამლოგა „606"-ით 1035

ექიმი ნ. ნ. ჯავახიშვილი

ორდინატორად ნამყოფი კიევის ნერვების კლინიკაში. იღებს ნერვებით ავადმყოფებს საღ. 6—7 ს.-მდე. ჩერქეზიშვილის ქუჩა, № 12. **იქვე გამართულია ელექტრონის სამკურნალო კაბინეტი.** 408

ექიმი ვ. მუსხელიშვილი 1 მარიამობისთვიდან მიიღებს ავადმყოფებს დილის 9—11½ საათამდე. დიდი მთავრის ქუჩა № 67.

ექიმი კბილისა და ღრძილებისა **ძ ა ჯ ა ი ა** იღებს ავადმყოფებს დილის 8-დან საღამოს 7 საათამდე. ვაგზლის ქუჩა, № 10. 1388

ექიმი ი. ი. ბერიშვილი სწამლობს **საშარდე** ორგანოთა, **ათაშანგისა** ტ **კანის** ავადმყ.; **ვასსერმანის** რეაქციით იკვლ. ათაშანგ. მოწამლ. სისხლს. მიღება ნაშუადღ. 3—5½ ს. ელისაბედის ქ., № 94, კიროჩნი ქუჩის ახლო, საფოსტო განყოფ. პირდაპირ. 102

საბურთალოზე

მშვენიერ ალაგას

ახლად „შენებულ ეკლესიისა და დიდუბის მომავალ ხიდის მახლობლად დაიჭრა 20 დესეტინა მამული და იყიდება წვრილ ნაჭრებად ხელმისაწვდენელ ფასებში.

მსურველთ შეუძლიანთ მიჰმართონ ოლოლას ქუჩაზე, სახლი № 6, სოლომონ ივანეს ძე **თაქთაქიშვილს,** დილის 8 საათიდან ნაშუადღევის 3 საათამდე. საღამოს 5 საათიდან 8 საათამდე. უმორჩილესად ვთხოვთ მიწის მყიდველებს, რომ **თავის დროზე შემოიტანონ დარჩენილი ვალი,** თანახმად ჩვენგან მიცემულ კვიტანციისა. წ. 1220

დოქტორი მედიცინისა

გ. ა. ახვერდოვი,

პეტერბურგის სიფილისისა და ვენერიულ ავადმყოფობათა კლინიკის ყოფილი ორდინატორი, იღებს საშარდის, ვენერიულისა და სიფილისიან ავადმყ. დილ. 12—1 ს., საღ. 6—8 ს. **სემიონოვის ქ.,** № 18, (ვოროონცოვის ძეგლის მახლობ.), ექიმ. ბინა—სემიონ. ქ., № 16. 1159

ნარკვევი

(ყურნალ-გაზეთებიდან)

„რუსკაია მოლვა" ეხება მაძებარ პოლიციის სრულიად რუსეთის კრებას და ამბობს:

„დიდი დრო მოანდომა (კრებამ) საკითხს ბოროტმოქმედთა ძიებაში ყოველმხრივად განვითარებულ სამეცნიერო ტექნიკის თანამედროვე მეთოდების განხილვასა და მიღებასაო".

შემდეგ გაზეთს მოჰყავს ამის შესახებ ზოგიერთი ცნობები და დასძენს:

„ბოროტმოქმედების გამოცნობაში ახალ მეცნიერულ მეთოდებს ბრწყინვალე შედეგები მოჰყვებაო".

რასაკვირველია ყველა ეს კარგია, მაგრამ გაზეთს ერთი რამ დაავიწყდა: ბრწყინვალე გამოგონებას, ბრწყინვალე შემსრულებელიც უნდა. რუსეთში კი, სადაც საუკუნოებით დაწესებული იყო პროვოკაცია, ძნელი წარმოსადგენია, რომ მაძებარ პოლიციელმა „თავის მეთოდებს" თავი დაანებოს.

* * *

მუშათა ბეჭდვით ორგანოების საწინააღმდეგო რეპრესიების გამო გაზეთი „რეჩი" ამბობს, რომ დროებითი კანონებში სხვათა შორის ის არის აღნიშნული, რომ დახურულ გაზეთებს „პრავდასა" და „ლუჩს" სხვათა შორის „უმწვერვალესად—პარტიული მიმართულება ჰქონდაო". გაზეთი ადარებს ამ გაზეთებს „უკიდურეს მემარჯვენეთა მიმართულების გაზეთებს და ამბობს:

„უკიდურესი მემარჯვენე პრესა არა ნაკლებ „უმწვერვალეს პარტიულობას" იჩენს. რაც შეეხება „ხალხის მასაზე ცხად გავლენას", შეუძლებელია კარგ გავლენად ჩაითვალოს მემარჯვენე პრესის ქადაგი კაკი-ჭამობისა, ერთი ეროვნების მეორეზე წაქეზება და სხვა. მემარცხენე გაზეთები ხომ არ მოითხოვდნენ „აწოკეპის ფურცლების" დახურვასო.

დასასრულ სოციალ-დემოკრატების გაზეთების დახურვაში გაზეთი მთავრობის დიდ შეცდომას ჰხედავს, რადგან, მისი აზრით, გაცილებით უმჯობესი იყო მმართველ წრეებისათვის ყველასათვის ცხადი ლეგალური მოქმედება, ვიდრე ფარული ორგანიზაციებში მათი გადარეკვა.

* * *

იგივე საკითხი და ნოტა-თა სრულიად რუსეთის კრების დახურვა „რუსკაია მოლვას" ჩვეულებრივ მოვლენად მიაჩნია რუსეთის მთავრობის მხრივ, რადგან

„საზოგადოებრივ აღორძინების მიმდინარე პროცესში მთავრობა დაჩქარებასკი არ უწყობს ხელს, არამედ—შეფერხებას; კი არ აადვილებს საქმეს, არამედ ანგრევს მას. მდგომარეობის ტრაგიზმიც ის არის, რომ მთავრობა წინწაუწველად დარჩა".

შემდეგ გაზეთი ეხება იმ პირობებს, რომელმაც მუშათა მოძრაობა გამოიწვია და დასძენს:

„მუშათა საკითხი აღიარებული იყო და იგი ეკონომიკის სფერაში გადაიტანეს. მაგრამ იგი პოლიტიკურად სწყდებოდა და პოლიტიკური მოძრაობაც გამოიწვია. ცხადია, რომ მხოლოდ პოლიტიკისათვის შეეძლოთ გამოსვლა მათ, ვისი ინტერესების დაცვა სხვაფრივ არ შეიძლება, თუ მათ უფლებებს არ ვაღიარებთო.

* * *

გაზეთი „დენი" ბეჭდვითი სიტყვის გადამუშავებულ კანონ-პროექტს ეხება და ამბობს: მინისტრთა საბჭო მხოლოდ ერთად-ერთი სურვილით არის გამსჭვალული, რომ სასამართლოს წინაშე პასუხის გება ბეჭდვითი სიტყვით ბოროტმოქმედებისა გაძლიერებულ იყოსო ტ დასძენს:

„იმ დროს როდესაც გერმანიის სისხლის სამართლის დებულებაში შეიტანეს რედაქტორების უფლება—არ დაასახელონ გაზეთში დაბეჭდილ წერილების ავტორების გვარები, როდესაც შვეიცარიის კანონების ავტორი შტასსი არამც თუ ამ კანონს ამტკიცებს, არამედ მეორესაც; რომლითაც აკრძალულია რედაქციების გაჩხრეკა.—ჩვენ კი ჯერ ისევ მხოლოდ „პასუხისმგებლობის გაძლიერება" გვაქვს.

* * *

ბალკანეთის უკანასკნელმა ამბებმა რუსეთის პრესაში დიდი აურზაური გამოიწვია. როდესაც ლიბერალურ გაზეთის უმეტესობა ბულგარეთის რუსოფილურ პოლიტიკის შეცვლას და რუმინის მოსალოდნელ ჰეგემონიას რუსეთის დიპლომატიის მორიგ სასტიკ დამარცხებად სთვლის, ამ დროს ოფიციოზი „ნოვოე ვრემია" რუსეთის მთავრობას დაკარგულ როლის გავლენას ბალკანეთის საქმეებში სრულიად აფუჩეჩს და ბრალი ისევ მოკავშირეებზე გადააქვს და ბოლოს პატეტიურად გაიძახის:

„რა იქნებოდა, რომ ყველა ეს რთული კომბინაციები სკოდნოდათ სერბიელ და ბულგარეთის სოფლელებს, რომელნიც სამხედრო მუნდირით არიან გამოწყობილნი". ის იქნებოდა რომ ბალკანელი ერები თავიდანვე არ დაენდობოდენ „ნოვოე ვრემიას" პროტეჟე რუსეთის დიპლომატიას, რომლის პოლიტიკაც მუდამ საქმეს ართულებს და რუსეთი სამარცხვინო დამარცხებამდე მიჰყავს.

ახალი ამბავი

ტფილისი

ექიმი ვ. მუსხელიშვილი, რომელიც ამ ხუთის კვირის წინად დაპატიმრეს, 10 ივლისს, ღამით, მეტეხის ციხიდან გაანთავისუფლეს.

საკოოპერაციო კურსები, რომელსაც ქართული სამეურნეო საზოგადოება მართავს, 15 ივლისს დაიწყება. რუსული ლექციები წაკითხულ იქნება კავკასიის სასოფლო სამეურნეო საზოგადოების დარბაზში, ხოლო ქართული—კავკასიის საბრეშუმო სადგურის შენობაში. სოფლის კოოპერატივთა წარმომადგენელთათვის, რომელნიც კურსებზე იქნებიან, ტფილისის საბაღოსნო სასწავლებლის შენობაში საგანგებო ბინებია მოწყობილი.

თამბაქოს აქციზის გადასინჯვა 1914 წლისთვის არის განზრახული. ამის გამო მიწათ-მოქმედების დეპარტამენტმა წინადადება მისცა მიწათ-მოქმედებისა და მიწათ-მოწყობის სამმართველოს კავკასიის რწმუნებულს, გაუგზავნოს დაწვრილებითი ცნობანი კავკასიის თამბაქოს მრეწველობის შესახებ.

ინსტრუქცია აგრონომთათვის. ძოკლე ხანში მეფის მოადგილის საბჭო განიხილავს მიწათ-მოქმედების დეპარტამენტის მიერ მთავრობის აგრონომთათვის შედგენილს ინსტრუქციას. ეს ინსტრუქცია ეხება ყველა იმ საკითხს, რომელსაც კავშირი აქვს სასოფლო-სამეურნეო განაუმჯობესებელ ღონისძიებათა განხორციელებას.

ტფ. სახაზინო პალატაში დაწესდა სავალდებულო მორიგეობა ხარჯის ამკრეფ ინსპექტორებისა. ყოველ დღე, დილის 10 საათიდან ნაშუადღევის 2 საათამდე, მორიგეობს ერთი ინსპექტორი სხვადასხვა განცხადების მისაღებად.

მესაქონლეობის გასაუმჯობესებლად მიწათ-მოქმედების დეპარტამენტმა 12,000 მან. გადასდო. ამ ფულიდან 8,000 მან. მოხმარდება ადგილობრივის მესაქონლეობის გამოკვლევას, რომელიც ა. ა. ქალანთარის მეთაურობით უნდა მოხდეს. დანარჩენი 4,000 მან. დაურიგდება სხვადასხვა სასოფლო სამეურნეო დაწესებულებას კარგის ჯიშის საქონლის შესაძენად მცხოვრებთათვის.

ქ-ნმა ეკატერინე ივანეს ასულმა სარაჯიშვილისამ ავადმყოფ მგოსან **ირ. ევდოშვილის** დასახმარებლად შესწირა 50 მანათი და არა ასი მანათი, როგორც შეცდომით მოხსენებული გვქონდა გუშინდელს ნომერში.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

კ. ი. შაშკოვსკი, მიწათ-მოქმედებისა და მიწათ-მოწყობის მთავარ სამმართველოს კავკასიის რწმუნებული, სამსახურის საქმეთა გამოძერეულია და განჯის გუბერნიებისკენ გაემგზავრა. მას თან გაჰყვნენ: რწმუნებულის თანაშემწე მ. ა. სკიბიცკი, სასოფლო მეურნეობის ინსპექტორი ს. ნ. ტიმოფეევი და სხვანი.

ბაქოს გრადონაჩალნიკი პ. ი. მარტინოვი ტფილისს ჩამოვიდა.

რედაქციამ მიიღო ჟურნალ „კავკაზსკაია შკოლა“-ს მესამე ნომერი.

კავკასიის შინა-მრეწველობის კომიტეტმა დაადგინა, შეიძინოს 4,400 მან. შინა-მრეწველობის ნაწარმოებნი, ლონდონში შინა-მრეწველობის ნაწარმოებთა გამოფენაზე გასაგზავნად.

კავკასიის საოლქო საინტენდანტო სამმართველოს განყოფილების უფროსს დ. ა. დაფქვიაშვილს დეისტვიტელნი სტატსკი სოვეტნიკობა ებოძა.

ქალაქთა საჭიროებანი. როგორც მკითხველებმა იციან, სახელმწიფო სათათბიროში შესდგა საქალაქო ჯგუფი, რომლის თავმჯდომარედაც დეპუტატი არეფიევია (ტვერის ქალაქის მოურავი). ჯგუფში 100-მდე დეპუტატი შედის. რადგანაც ჯგუფს აზრად აქვს, სათათბიროს განსაკუთრებული ყურადღება მიაქციოს ქალაქთა საჭიროებებზე, ამიტომ იგი ტფილისის ქალაქის გამგეობას სთხოვს, აცნობოს თავისი მოსაზრებანი საქალაქო დაწესებულების რეფორმისა, საფინანსო ძდგომარეობის გაუმჯობესებისა, უძრავ ქონებაზე სახელმწიფო გადასახადის შემცირებისა და სხვა საკითხთა შესახებ.

უზარმაზარი მუხა, რომელიც ბაქოსა და მიხეილის ქუჩ. კუთხეში იდგა, გადასჭრეს, რადგანაც გახმობა დაიწყო მოუვლელობის გამო. ამ იშვიათ ხის ქვედა ნაწილს ფესვებიანად სამუნიციპალო მუზეუმში შეინახავენ.

ტრამვაის დაჯარიმება. ქალაქის საბჭოს სატრამვაიო კომისიამ ტრამვაის დირექცია კიდევ 17.820 მან. დაჯარიმა, რადგანაც ტფილისში 1 ივნისიდან 3 ივლისამდე ტრამვაის ვაგონთა საკმარისი რიცხვი არ მუშაობდა.

ვერის პარკში. ქალაქის სატეხნიკო კომისიამ დაადგინა, ვერის საქალაქო პარკში აუზები გადააკეთოს. ამ საქმისთვის 2,500 მანეთია გადადებული.

ვერის ტბის მოწყობას ოთხშაბათს, 15 ივლისიდან შეუდგებიან. ამ აზრით აღადგენენ ერთს ნაპირს, რომელიც წყალმა წალეკა. ტბაზე მოაწყობენ ნავებით ცურაობას.

სკოლის იუბილე. წელს 30 წელიწადი შესრულდა, რაც წინამძღვარიანთ-კარის სასოფლო სამეურნეო სკოლა არსებობს. ამის გამო ქართულ სასოფლო-სამეურნეო საზოგადოების წევრებმა წინადადება მისცეს საზოგადოების საბჭოს, ითაოს სკოლის იუბილეს გადახდა. ამ საკითხს საბჭო თავის ერთ უახლოეს კრებაზე განიხილავს.

სასოფლო სამეურნეო განათლება. 1914 წლის საერობო ხარჯთაღრიცხვაში შეტანილ იქნება საგანგებო თანხა კავკასიაში პრაქტიკულ სასოფლო სამეურნეო სკოლათა შესანახად. განზრახულია პრაქტიკული საბაღოსნო სკოლა გაიხსნას ხლუდოევისეულ მამულში სოჭაში. სხვა რაიონებში პრაქტიკული სკოლები შემდეგ წლებში გაიხსნება. ტფილისისა და დერბენდის საბაღოსნო სკოლის რეორგანიზაციისა, ორ საშუალო სასოფლო სამეურნეო სასწავლებლისა და ჰიდრო-ტეხნიკურ სკოლის დაარსების საკითხი განხილულ იქმნა 1915 წლის ხარჯთ-აღრიცხვის განხილვის დროს.

მინდვრის თაგვთან ბრძოლას (კახეთში) მოკლე ხანში შეუდგება ქართული სასოფლო სამეურნეო საზოგადოება ტფ. გუბერნიის საეროობო აგრონომთან ერთად.

საბირჟო ცნობები. 11 ივლისს, ტფილისში შეთანხმება არ მომხდარა. პროცენტიან ქაღალდების ფასი შემდეგი იყო: ტფ. ქალაქის საკრედიტ. საზოგადოების 5% ობლიგაციებისა: აფასებენ 85 მან. 30 კ., აძლევდნენ —84 მან., 50 კ. ტფ. სათავად-აზნაურო საადგილ-მამულო ბანკის 5% გირავნობის ფურცლებისა: აფასებენ —83 მ. 25 კ., აძლევენ—82 მ. 30 კ., ქუთაისის სათავ.-აზნაურო საადგილ მამულ. ბანკის 5% გირავნობის ფურცლებისა: აფასებდნენ—80 მ., 75 კ., აძლევდნენ—80 მ. 10 კ. და სახელმწ. მომგებიან ბილეთებისა: პირველ სესხისა—476 მ., მეორისა—343 მ. და მესამისა—316 მან.

საზოგადოებანი და კრებები

მეფის მოადგილის საბჭოს კრება 8 ივლისს მოხდა სენატორ ე. ა. ვატაცის თავმჯდომარეობით. საბჭომ განიხილა კავკასიაში გადმოსახლების სამმართველოს ხარჯების აღრიცხვა, რომელიც ნავარაუდევი იყო 1.819.474 მ. წინა წელთან შედარებით 999,275 მანეთით მეტი. საბჭომ ხარჯი 300,000 მან. შეამცირა. ამავე კრებაზე საბჭომ დაამტკიცა შუამდგომლობა მევენახეობისა და მეღვინეობის ტფ. საგუბერნიო კომიტეტისა, რომელიც კახეთის ვენახებში მუშაობის დასაწყებად 4,400 მან. თხოულობდა.

ბავშვთათვის მზრუნველი ტფ. საზოგადოებას 1912 წლის გახმავლობაში ჰყოლია 385 წევრი. საზოგადოების გამგეობას, რომელსაც 1912 წელს 32 კრება ჰქონია, უმთავრესი ყურადღება მიუქცევია საზოგადოების ნივთიერ საშუალებათა გამოძებნისათვის, რათა უფრო კარგად მოევლო უპატრონო ბავშთათვის როგორც საკუთარ თავშესაფრებში, ისე მის გარედ. საჭიგიენო პირობათა გამო პირველ თავშესაფარში ჰყოლია მუდმივად მხოლოდ 37 ბავშვი, მეორეში კი—20; ამდენივე ჰყოლია გარედან მოსიარულე. საზოგადოებას დიდი ყურადღება მიუქცევია თავშესაფრებთან დაარსებულ სახელოსნოებისთვის. უყურადღებოდ არ დაუტოვებია ის ბავშვებიც, რომელნიც წინად თავშესაფრებში ყოფილან და ახლა სასწავლებლებში სწავლობენ: რამდენჯერმე მთავრობისაგან გამოუთხოვია მათთის სწავლის ფულის პატივება. სანგარიშო წელს ნივთიერი დახმარება აღმოუჩენია თავშესაფარის გარეშე მყოფ ბავშვებისა და მათ დედ-მამისთვის. სხვათა შორის, გაუხსნია პირველ თავშესაფართან მეჩექმეობის სახელოსნო და დაუარსებია საგანგებო სამზრუნველო საბჭო. (მეორე თავშესაფართან ასეთი საბჭო 1911 წ. დაარსდა) 1912 წელს შემოსავალი ჰქონია 16,944 მან. 64 კ. ხარჯი 18,177 მან. 83 კ. 1913 წლის 1 იანვრისთვის ჰქონია: ძირითადი თანხა —2,982 მან. 54 კ. და სააღმაშენებლო ფონდი 2,270 მან 13 კ. სულ 5,252 მან. 67 კ.

სასწავლებლებში

ტფ. სასულიერო სემინარიის საპედაგოგო საბჭომ დაადგინა, მომავალ სამოსწავლო წლიდან სემინარიის პანსიონში მოწაფეებს 225 მან. გადაახდევინოს.

სასულიერო სემინარიას სასულიერო სასწავლებლებმა სია წარმოუდგინეს იმ მოსწავლეებისა, რომელთაც წელს სასულიერო სასწავლებლები დაუსრულებიათ და ტფილისის სასულიერო სემინარიის პირველ კლასში სურთ შესვლა. სიაში შეტანილია: ტფილისის სასულიერო სასწავლებლიდან—14 კაცი, ოზურგეთისაგან—7, სამეგრელოსაგან—12, ქუთაისისაგან—16 და გორისაგან—10.

გორი.

ორშაბათს 15 ივლისს ქ. გორში გაიმართება **კონცერტი ი. პ. სარაჯიშვილისა** რომელშიაც მონაწილეობას მიიღებენ: ქ-ნი ვარგანოვის ასული (დრამატიული სოპრანო) ბ-ნ. ციციშვილისა და მსახიობი ი. ზარდალიშვილი. აქედან გაემგზავრებიან ბორჯომში.

სურამი

ივლისის 12-ს სურამში, 15 ბორჯომში, 20 წაღვერში, 21 ბაკურიანში, 27 ახალციხეში და 28 აბასთუმანში **გრ. რობაქიძე** წაიკითხავს ლექციას შ. რუსთაველის შესახებ. ლექციის შემდეგ გაიმართება დივერტისმენტი **ი. გრიშაშვილის** ძოანაწილეობით.

ბათომი

ცოცხალ საქონლით მოვაჭრეთა შეპყრობა. 2 ივლისს 10 საათზე, ქუჩაში გარბოდა ორი ახალგაზდა ქალი, მათ მისდევდა უკან და ცემას ემუქრებოდა ერთი შუახნის კაცი. ქალებმა საშველად პოლიციელს მიმართეს, რომელმაც უცნობი კაცი შეიპყრეს და სამივენი პოლიციაში მიიყვანეს. ქალებმა განაცხადეს: დები ვართ, გვარად გედმინტასებიო. ერთი ალექსანდრა 17 წლისა აღმოჩნდა, მეორე — სტანისლავა 21 წლისა. კაცი აღმოჩნდა სიღნაღის მცხოვრები სარქის მელქონას ძე ასლამაზოვი. დებმა პოლიციას გადასცეს, რომ ასლამაზოვმა და მისმა საყვარელმა კორობკინამ გარყვნილების გზაზე დაგვაყენეს და ჩვენის სხეულით ვაჭრობდნენ, რისთვისაც მათ გამოვექეცითო. ბოქაულმა ასლამაზოვი შეიპყრო, ხოლო დები დასაძინებლად ნომრებში გაგზავნა, სადაც მეორე დღეს ორივენი გრძნობა დაკარგულნი აღმოჩნდნენ. რამდენიმე წამით ალექსანდრა გონს მოვიდა და სთქვა, ასლამაზოვმა და კორობკინამ ჩაიში რაღაც საწამლავი ჩაგვიყარესო. დამნაშავენი შეიპყრეს და სამართალში მისცეს.

კავკასი

სამხედრო საოლქო სასამართლომ ძმებს აუწევებს **ჩამოხრჩობა** გადაუწყვიტა დატუსაღების დროს წინააღმდეგობის გაწევისათვის.

გროზნი

სოფ. ვოშნში, გროზნის მახლობლად, შეიპყრეს **აჰაღი ჩოკუევი,** ხელიმხანის ამხანაგი.

ქუთაისი

კავკასიის სამთო საქმეთა სამართველოს ნება დერთო ა. სარჯველიძეს **შუქრუთში** ოთხ ადგილას თავის მამულში შავიქვის ძიებნის დაძუშავებისა.

„რუსკოე სლოვოს“ ქუთაისიდან დეპეშით ატყობინებენ: **ფოთში** მუშაობის დროს ქართველ და ოსმალო მუშებს შეტაკება მოუვიდათ. ხუთი ქართველი დასჭრეს, ერთი მათგანი ძლიერთაა დაჭრილი. დააპატიმრეს 14 ოსმალო მუშა.

ამ მოკლე დროში სერ. გერსამია ხელის ოსტერით გამოსცემს სიმონ ქვარიანის წიგნს—**„შოთა რუსთველი და მისი პოემა“.** მოგების ნახევარი გადაიდება შოთა რუსთველის ფონდის გასაძლიერებლად.

კვირას, 7 ივლისს ქუთაისის საგუბერნიო ციხიდან საკატორღო ციხეში გაჰგზავნეს **ლადო იაშვილი,** რომელსაც რაჭაში გამოძიებლის გაცარცვისთვის ათი წლის კატორღა აქვს გადაწყვეტილი.

ამავე ციხიდან გაიგზავნა მცირე წლოვანი **მიხეილ კალანდაძე,** რომელსაც გადაწყვეტილი ჰქონდა ორი წლისა და რვა თვის კატორღა და რომელსაც უძაღლესად კატორღა საუკუნო გადასახლებით ეეცვალა. კალანდაძე გაიგზავნა ქ. ირკუტსკში.

ამავე ციხიდან გაიგზავნა პოლტავის ტუსაღთა გამასწორებელ რაზმში **მიხეილ მგალობლიშვილი** და **ჭაშიძე.** („იმერეთი“).

ქუთაისის გუბერ. პირველი რაიონის სახალხო სკოლების **მასწავლებლების კურსები** გუშინ-წინ დასრულდა და მასწავლებლები თავიანთ სახლებში წავიდ-წამოვიდენ. კურსებზე მეცადინეობა დაიწყო 20 ივნისიდან და ირიცხებოდა მსმენელებად 50 მასწავლებელი. ამათში 12 მასწავლებელი ქალი იყო.

ხ. დიდი ჯიხაიშის უფასო წიგნთსაცავ-სამკითხველოს გამგეობა მოუწოდებს სამკითხველოს წევრებს წლიურ კრებაზე დასასწრებლად, რომელიც დანიშნულია 14 ამ თვეს.

ქართული საკოოპერაციო ბიუროსაგან. სრულიად რუსეთის კოოპერატორთა კრების საორგანიზაციო კომიტეტისაგან კიევიდან ბიურომ მაღლო პასხი, რომ მისგან განზრახული ექსკურსიაში მონაწილეებს გამოფენაში უფასოდ შეუშვებენ და აგრმდვე უფასოდ დაეთმობათ მათ ბინები. მიღებულია ზომები საპმელსასმლის გაიაფებაზე. იმავე კომიტეტიდან ბიურომ უკვე მიიღო პასუხი რკინის გზის ბილეთების შეღავათიან პირობებში შეძენაზე.

გლეხებსა და მუშებს უფლება ექნებათ მეოთხე კლასის ბილეთით მესამე კლასით იმოგზაურონ, სხვა ცნობები შეეხება, მოსწავლეთ, მასწავლებელთ, და კოოპერატივის წევრებს და საერთოდ ექსკურსიაში ყველა მონაწილეთ. ეკსკურსიაში უნდა იყოს არა ნაკლებ 10-სა და არა უმეტეს 40. მსურველთაგან განცხადება მიიღება 15 ივლისამდე.

1913 წ. პირველ იანვარს ქუთაისის გუბერნიაში პირველ დაწყებითი სკოლების რიცხვი იყო 398, ტფილისის გუბ. 330, ბაქო-დაღესტანის გუბ.—259, განჯის გუბ. 215, სოხუმის ოლქში—54.

ქუთაისის ბაზარზე ბევრი საზამთრო, ნესვი და ახალი ხახვი შემოიტანეს გასაყიდად. ფასები ჯერჯერობით დიდია.

დღემდის ქუთაისის ბაზარზე გაიყიდა 46000 ფუთი პარკი. ამ ჟამად დღიურად შემოდის მხოლოდ 15—20 ფუთამდე პარკი. გუშინ პარკის მაზახდა იყო 18 მან.

გურიიდან გვწერენ: შვიდ ამ თვეს დ. ნაგომარში მოვიდა გენ. შჩეგროვსკი, რომელიც ამიებს უმაღლესის მთავრობის დავალებით გურიის ადმინისტრაციის მოქმედებას. აქ მოწვეული იყო დასაკითხავად აკეთის და ძიმითის საზოგადოებები, რომელთა წარმომადგენლები კიდეც მოელაპარაკენ გამოძიებელს.

(„თან. ქვეყ.“).

დეპეშა

(საკუთარ კორესპონდენტისაგან)

ზუგდიდი. აქ მოვიდა შემდეგი ცნობა: გარდაიცვალა პრინცესა სალომე მიურატისა, ასული სამეგრელოს მთავრის დავით დადიანისა.

დაუყოვნებელი საჭიროება

შეტყობინებამ მოახლოვდა. ორიოდე თვის შემდეგ ქალაქები აგარაკად გასულ მცხოვრებლებით გაივსება. ამასთან ერთად ამოძრავდება ყველა ის დაწესებულებაც, რომელიც ზაფხულობით შეჩერებულია. სასკენო ხელოვნებას ჩვენში თავისი სეზონი აქვს და აი სწორედ ეს სეზონი იწყება შემოდგომის დამდეგს. მაგრამ ამ დროისათვის სეზონის დასაწყებად ყველაფერი მზად უნდა იყოს, დასი შედგენილი, რეპერტუარი გამორკვეული, რეპეტიციები დამთავრებული, დეკორაციები დამზადებული. თუ ამის თადარიგი ზაფხულიდანვე არ არის დაჭერილი, საქმე ხერხიანად ვეღარ წავა, ყველაფერი ნაჩქარევად იქნება გაკეთებული და, რასაკვირველია, ყველაფერს ნაჩქარევს ბევრი ისეთი ნაკლი აქვს, რომლის ჩამოშორებაც შეიძლება დინჯ და დაკვირვებულ მუშაობის დროს.

ჩვენში კი საქმის თადარიგის დაჭერა არა დროს არ სჩვევიათ. უზრუნველად ჰკარგავენ თავისუფალ დროს და როდესაც თავისუფალი დრო მიიწურება და უკვე დადგება ვადა მომზადებულად გამოსვლისა, მაშინ მოაგონდებათ გასაკეთებელი საქმე და ერთის ფაცა-ფუცით ეცემიან მას.

მაგრამ ასეთი უსისტემატიურობა და დაუდევრობა ხშირად არა სასიამოვნო და არა სასურველ პირობებსა ჰქმნის. ასეთი მოქმედების ერთ უმთავრეს ნაკლად ისიც უნდა ჩაითვალოს, რომ ნაჩქარევად შედგენილ დასში ერთსულოვნება არასდროს არ იქნება; ძალების თანასწორობა სხვა და სხვა ხასიათის როლებისათვის არ იქნება და ხშირად მსახიობს უხდება ისეთ როლის შესრულება, რომლისათვის იგი სრულიად გამოუსადეგარია. ამისი მიზეზი ის არის, რომ ერთი რომელიმე გამგეობა ორ-სამ ერთ ხასიათის როლების მოთამაშე მსახიობებს მიიწვევს დასში და სხვა ქალაქებს უმსახიობოდა სტოვებს. მაგალითად ეხლახან დაიწყო მუშაობა ქუთაისის დრამატიულ საზოგადოების გამგეობამ, მაგრამ ბ. წუწუნავა, რომელიც იქ რეჟისორად არის მიწვეული, ძლიერ ცუდ მდგომარეობაშია ჩაყენებული, ვინაიდან მსახიობების უმრავლესობა ტფილისის გამგეობას შეუერთდა და აქაურ დასში უნდა იმუშაოს. აქაური გამგეობა კი თითქოს სხვა ქალაქს ეჯიბრება და მათთვის სრულიადაც არ ზრუნავს. ან როგორ უნდა იზრუნოს, რომ ერთმანეთს შორის მათ არავითარი დამოკიდებულება არა აქვთ; პირიქით სხვა და სხვა ქალაქების დრამატიულ საზოგადოებებს შორის ანტაგონიზმსაც კი შევხვედრივართ.

საქმის ასე წაყვანა სრულიად შეუფერებლად მიგვაჩნია. არავითარი

ქართული სტამბის დაარსება

ძაინცელი მოქალაქის, იოჰანე გუტენბერგის მიერ გამოგონილი სტამბის ამბავი მთელ ქვეყნიერობას მოეფინა. წიგნების ბეჭდვით ყველა გაოცებული დარჩა. ასეთ შესანიშნავ მოვლენას დიდი ყურადღება მიაქცია სხვა და სხვა სახელმწიფომ და ბევრს ადგილას დაარსეს სტამბა.

ამ შესანიშნავმა ამბავმა საქართველომდეც მოაღწია და არა ნაკლები აღტაცება გამოიწვია ქართველებშიაც, რადგან ერთხელა და სამუდამოდ ბოლო უნდა მოღებოდა წერითი საშუალებით წიგნების გავრცელებას. ქართველებს სტამბის გახსნის ნატვრა დიდი დაებადათ, მაგრამ ზოგიერთი გარემოება ხელს უშლიდათ. როდესაც ეს დიდებული საქმე ევროპაში ფეხს იკიდებდა, მაშინ საქართველოს შავ-ბნელი დღეები ადგა. სწორედ იმ დროს იწყეს გარეშე მტრებმა შემოსევა და საქართველოში ნავარდობა. საუბედუროდ შინაც იჩინა თავი ამბოხებამ.

თუმცა ასეთი დიდი მიზეზები ეღობებოდა წინ საქართველოს, მაგრამ ქართველი ერი მაინც სხვებს არ ჩამორჩა სტამბის დაარსებაში. რომ ითქვას, მაინცა და მაინც დიდი მანძილი არ არის გავლილი სხვებისა ს ქართველების დაარსებულ სტამბის შუა. გუტენბერგმა ევროპაში 1450 წ. გახსნა პირველი სტამბა, სომხებმა ვენეციაში 1557 წ., რუსებმა კიდევ მოსკოვში 1563 წ. *), ხოლო პირველი ქართული სტამბა ქართველმა პატრებმა რომში 1625 წელს გახსნეს.

როგორცა სჩანს, ქართველებს შორის სტამბის საჭიროება მე-XVII საუკუნის დამდეგსვე ყოფილა გამოთქმული. ეს განზრახვა ქართველ პატრებს საქართველოში უცნობებიათ და ამით ყველა ნასიამოვნები დარჩენილა. რომის პატრებს მიწერ-მოწერაც კი გაუმართავთ პაპთან: სთხოვდნენ, რომში ქართული სტამბის დაარსებასა და წიგნების ბეჭდვის ნებართვას.

მარჯვე მრჩეველთა წყალობით, რომის უმაღლესი სამღვდელოება ადვილად დაიყოლიეს ქართული სტამბის გახსნაზე და მცირე ხნის შემდეგ კიდეც გადაწყდა ქართული სტამბის დაარსება. ამისთვის ყველა ხარჯი იკისრა პაპის გამგეობამ. ამ საქმეს ხელს უწყობდნენ პატრი მაროსი მაჯიო, სტეფანე პაულინი და ნიკიფორე ირბახი.

1625 წ. გამოცხადდა, რომ „სარწმუნოების გამავრცელებელი ძმობის“ თაოსნობით და პაპის მფარველობით, რომში ქართულ სტამბას აარსებენო. ამაზე ზემოხსენებული პატრები გაიწვიეს რომში და მათ მიანდეს სტამბის მოწყობა და აგრეთვე ზედამხედველობა. ამავე წელს სტამბა უკვე ამუშავდა და პირველად ქართული „ლოცვანი“ დაიბეჭდა საქართველოს კათოლიკეთათვის სახმარებლად. ამ ხნიდან 1800 წლამდე რომში ქართული წიგნები შეუწყვეტლივ იბეჭდებოდა.

1629 წ. რომის სტამბაში დაიბეჭდა პაულინის „ქართულ-იტალიური ლექსიკონი“ ნიკიფორე ირბახის დახმარებით შედგენილი. ამას მოჰყვა მაჯიოს მიერ დაწერილი ქართული გრამატიკა ირჯელ გამოცემული 1643 და 1670 ს.წ. 1733 წ. ბ ტრმა ტულუკაანთ დავითა გამოსცა „დოქტრინა ქრისტიანა“ (საქრისტიანო მოძღვრება), ესეც ქართველ კათოლიკეთათვის სახმარებლად. 1793 წ. ეს წიგნი ხელმეორედ იქმნა გამოცემული და 1800 წ. მესამეჯერ.

ზოგიერთი ცნობებით, ვითომც პირველი ქართული სტამბა საქართველოში 1709 წ. გახსნილიყოს, ნამდვილი არ არის. საქმეს თუ სისწორით შევხედავთ, პირველი ქართული სტამბა 1625 წ. რომში გაიხსნა, როდესაც პაპი ურბანუს მე-VIII საქართველოს მფარველი შეიქმნა, როცა საქართველოში კათოლიკე მქადაგებლები გამოგზავნა. მაშასადამე, აქედანვე უნდა იწყებოდეს პირველი ქართული სტამბის არსებობაც.

რომში ქართული სტამბის გახსნა და წიგნების ბეჭდვის ამბავი მალე საქართველოშიც შეიტყეს. ქართველებს ჯერ დაბეჭდილი წიგნები თვალით არ დაენახათ, ხოლო გაგონილი კი ჰქონდათ და ესეც გამართლდა. პატრებმა დაბეჭდილი წიგნები საქართველოში შემოიტანეს და ყველა კუთხეში მოჰფინეს. ვინც კი ნახა, ყველა გაოცებული იყო. აქედან აშკარადა სჩანს, რომ ამ მნიშვნელოვან საქმის წინამორბედად კათოლიკე პატრები უნდა ჩაითვალნენ.

რომის პატრების ასეთმა უანგარო მოქმედებამ ქართველი სამღვდელოებაც გაამხნევა. მე-XVII საუკუნის დამლევს ვლახიაში მოღვაწეობდა ქართველი მღვდელ-მთავარი ანთიმოზ ივერიელი, რომელიც 1705 წ. დაინიშნა რიმინსკის არქიელად და 1709 წ. ვლახეთის ეპისკოპოსად. ამ ქართველმა ეპისკოპოსმა საფუძვლიანად იცოდა რუმანიული, ბერძნული, სლავური, თურქული და არაბული ენები. მან სტამბა გახსნა რიმინსკში, შემდეგ ტარგოვენევში და სვეგავოში. აგრედვე ჯეროვანი ყურადღება ძიაქცია ქართულ ენაზე წიგნების ბეჭდვასაც. მას დიდი სურვილი ჰქონდა საქართველოში ქართული სტამბის დაარსებისა, ამისთვის საქართველოში მიწერ-მოწერა გაუმართავს, რომ ტფილისში ქართული სტამბა დავაარსოთო. ამაზე თანხმობა გამოუცხადებიათ ქართველ მოწინავე პირებს და უცნობებიათ: დიდად სასიამოვნო იქნება, თუ კი ამას მოვახერხებთო. ამ სურვილის მეთაურად, უმთავრესად ვახტანგ მეფესა სთვლიან; თუმცა ზოგიერთი წყაროებიდანა სჩანს, რომ ზემოხსენებულ ეპისკოპოზსა და ვახტანგ ძეფეზე ბევრად ადრე, სტამბის გახსნის თაობაზე, მიწერ-მოწერა არჩილ მეფესაცა ჰქონია, რომელიც კარგა ხანსა სცხოვრობდა მოსკოვში. მაგრამ ამას ხელი შეუშალა ზოგიერთმა გარემოებამ, რომ სისრულეში მოეყვანა თავისი განზრახვანი. მას საქმეები ბევრნაირად აეწყო. არჩილ მეფის განზრახვა ვახტანგ მეფემ დაგვირგვინა.

ბევრი მიწერ-მოწერის შემდეგ, ზემოხსენებულ ეპისკოპოზს ვლახიაში ჩამოუსხმევინებია ქართული ასოების ნიმუშები და საქართველოში გამოუგზავნია. ასოები ქართველებს ძალიან მოსწონებიათ და ეპისკოპოზისთვის თანხმობის წერილი მიუწერიათ. აგრეთვე დაავალეს მხურვალე შრომა მიეღო და ყველა სასტამბო იარაღი და მცოდნე ოსტატები გამოეგზავნა საქართველოში. ეპისკოპოზსაც სასიამოვნოდ დარჩენია ასეთი პასუხი და იმათი დავალება შეასრულა. შეიძინა სასტამბო ყველა იარაღი, ჩამოასხმევინა ქართული ასოები, იშოვნა ოსტატები და გამოგზავნა საქართველოში. ოსტატებს შორის ერთი მბეჭდავი ყოფილა და სამიც ასოთ-ამწყობი.

პირველი წიგნი, რომელიც ტფილისის სტამბაში 1709 წ. დაიბეჭდა იყო „სახარება“. პირველად „დაბადება“ გამოიცა 1743 წ. და ეწოდება ბაქარის დაბადება. ქართული „ფსალმუნი“ პირველად დაიბეჭდა მოსკოვს 1705 წ. არჩილ მეფის მოღვაწეობით.

1709—1713 წ.წ. დაიბეჭდა შემდეგი სასულიერო წიგნები: „კონდაკი“, „ზატიკი“, „ჟამნი“, „მცირე ლოცვანი“, „ტიბიკონი“, „კურთხევანი“, „პარაკლიტონი“, „სადღესასწაულო“, „ქარხვანი“ და მრავალი წვრილი წიგნი. ზოგი მხედრულის ასოებითა ყოფილა დაბეჭდილი და ზოგიც ხუცურით. ზოგიერთ გამოცემას კანზე საქართველოს სამეფოს ღერბი აზის, ზოგზე კიდევ დახატულია მეფე ლეონ ირანთა მსაჯული, მამა ვახტანგ მეფისა.

ტფილისის სტამბა მოაწყო ვლახელმა მიხეილ სტეფანეშვილმა. ზედამხედველად წიგნების ბეჭდვისა იყო ნიკოლოზ ორბელიანი. ამათ დროს, გარდა საეკლესიო წიგნებისა, დაიბეჭდა 1712 წ. რუსთაველის „ვეფხის-ტყაოსანი“.

ვლახიიდან საქართველოში მოსულ მესტამბე მიხეილი უნგრელი იყო. ამ მესტამბესა და მის ამხანაგებს ქართველებისათვის შეეუსწავლებიათ ქართული ასოების ხაზვა, ყალიბების კეთება, ასოების ჩამოსხმა, აწყობა ბეჭდვა, წამლების გამზადება და სხვა. აგრედვე ზედმიწევნით იცოდნენ ორი ფერის წამლით წიგნების ბეჭდვა.

რადგანაც ისეთი დიდი ღვაწლი დასდო მიხეილმა, როგორც არის სტამბის ოსტატობა და ბევრს ქართველსაც შეასწავლა ხელობა, ამისათვის მისი ასეთი უანგარო შრომა ქართველ მეფეებმა დიდად დააფასეს. 1710 წ. მიხეილი ვახტანგ მეფემ აზნაურიშვილის ხარისხით დააჯილდოვა. ამის შემდეგ იგი თავის საპშობლოში აღარ დაბრუნებულა და საქართველოში გარდაიცვალა. მიხეილმა სტამბის ხელობაში გაწვრთნა რომანოზ რაზმაძე, მღ. დავით ჩუბინიძე, მღ. კეკელიშვილი, გიორგი ჰაიქაძე და რომანოზ ზუბაშვილი.

რადგან 1713 წ. ვახტანგ მეფე სპარსეთს წაიყვანეს, ამიტომ ახლად დაწყებული სტამბის საქმე ძალიან შეფერხდა. ამის შემდეგ ამ სტამბაში ძალიან იშვიათად იბეჭდებოდა წიგნები და ისიც სასულიერო შინაარსისა. 1717 წ. დაიბეჭდა „ჟამნი“ და 1720 წ. „კურთხევა ეკლესიისა და ოდიკისა“. ვახტანგ მეფის სპარსეთიდან დაბრუნების შემდეგ, 1722 წ. გამოიცა „კოსმოგრაფია“, სპარსულიდან თვით ვახტანგისავე ნათარგმნი. აგრედვე შეადგინა „სჯულკანონი“ და „დასტურლამა“.

1723 წ. ოსმალებმა ტფილისი აიკლეს. რომ მთლად არ გაენადგურებინათ, ქართველებმა სტამბის იარაღი მიწაში ჩაფლეს. დროებით მოიშალა სტამბა. ოსმალთა განდევნის შემდეგ საქართველოს ტახტზე თეიმურაზ მე-II, ერეკლეს მამა ავიდა. ხოლო ვახტანგ მე-VI მთელი ოჯახობითა და დიდის ამალით გადასახლდა რუსეთში.

თეიმურაზის მეფობაში ისევ მოსძებნეს სტამბის იარაღი და ხელახლად გამართეს. განახლებული სტამბის ოსტატებადა და გამგედ ისევ ძველები იქმნენ დანიშნული, რომელნიც ვახტანგ მეფის დროს იყვნენ. ამ დროს კიდევ სხვა ბევრმა მოისურვა სტამბაში შესვლა და ხელობის შესწავლა. მეფე თეიმურაზისავე ბრძანებით განახლდა სასულიერო წიგნების ბეჭდვა.

*) პირველი წიგნი რუსულ ენაზე 1563 წ. 19 აპრილს, იოანე მე-IV მეფობის დროს დაიბეჭდა, 1742 წ. 16 დეკემბერს პირველი გაზეთი გამოიცა, ხოლო 1865 წლიდან რუსეთში შემოღებულ იქმნა ბეჭდვითი სიტყვისათვის საცენზურო კომიტეტი.

ᲞᲠᲘᲕᲐᲢᲣᲚᲘ ᲞᲘᲠᲘ ᲑᲘᲑᲚᲘᲝᲗᲔᲙᲐ

საქმე არ გაკეთებულა განკერძოვებით და ერთმანეთის დაუხმარებლად; ამის მაგალითს ჩვენი ისტორია ბლომად გვიჩვენებს. ერთობრივი, შეთანხმებული მუშაობა კი განსაკუთრებით ჩვენთვის არის საჭირო, რადგან ჩვენ გარეშე მტერიც გვეყოფა, რომ ერთმანეთს ხელი არ შეუშალოთ.

როგორ უნდა მოეწყოს ჩვენში საქმე? ამის გადაწყვეტას ჩვენ ვერ ვიკისრებთ; ეს იმათ უნდა გადასწყვიტონ, ვინც თეატრის საქმეს საოთავეში უდგანან, ვისაც ქართულ ხელოვნებასთან რაიმე პირდაპირი დამოკიდებულება აქვს. მხოლოდ იმის თქმა კი გადაჭრით შეიძლება, რომ აუცილებლად საჭიროა ასეთ მოღვაწეთა შეერთებული და შეთანხმებული მუშაობა. რუსეთში თუ უცხოეთში, სადაც ხელოვნებას გარეშე ხელგავლენისა და ოპეკისა არ ეშინიან, როგორც ჩვენ, ყოველწლივ ხდება ხოლმე სხვა და სხვა დარგის მოღვაწეთა შეერთებული კრებები. ამ კრებებზე ერთმანეთს უზიარებენ თავთავიანთ აზრებს, კითხულობენ მოხსენებებს, გამოსთქვამენ ამ თუ იმ სურვილს კრების უმრავლესობის გადაწვეტილების მიხედვით და ამ გადაწყვეტილების სისრულეში მოსაყვანად არჩეულია აღმასრულებელი კომიტეტი, რომელიც გამუდმებით მუშაობს. მით უმეტეს საჭიროა ასეთი კრებები ჩვენთვის. ჩვენ დარწმუნებულნი ვართ, ყოველწლივ რომ ხდებოდეს მთელი საქართველოს სასცენო მოღვაწეთა შეერთებული კრებები, მოისპობოდა უთანხმოება და უწესრიგოდ საქმის წაყვანა, რომელიც აქამდე ემჩნეოდა; მოისპობოდა აგრედვე ის ერთგვარი განცალკევება სხვა და სხვა ქალაქების დრამატიულ საზოგადოებების შორის, რომელიც ხშირად ჯიბრსა და ქიშპობას ჰბადებს.

ეს აზრი არ ახალი, ძველია. ტფილისის დრამატიულმა საზოგადოებამ წლიურ კრებებზე ორჯელ აღიარა ასეთი კრების მოწვევის საჭიროება, მაგრამ არ ვიცით რითი ხელმძღვანელობდა გამგეობა, რომ აქამდის კრება არ მოიწვია. ჩვენა გვგონია ესეც ქართველური დაუდევრობის ბრალია და ეს დაუდევრობა იქამდე მიგვიყვანს, რომ თუ დღეს ქუთაისის დრამატიული საზოგადოებაა უხერხულ მდგომარეობაში, ხვალ ტფილისისა და სხვა ქალაქების საზოგადოებები ჩავარდება ასეთს გარემოებაში. ამ უხერხულ მდგომარეობის თავიდან ასაცილებლად და აგრედვე ბევრი საჭირბოროტო საკითხის გადასაწყვეტად, ვიმეორებთ, საჭიროა მთელი საქართველოს სასცენო მოღვაწეთა წარმომადგენლების შეერთებული კრებების სისტემატიურად მოწყობა: ეს საქმე უნდა იკისროს ტფილისის დრამატიულმა საზოგადოებამ და აგრეთვე უნდა შეუდგეს თადარიგს, რათა არ დაიგვიანოს ისე, როგორც მუდამ.

კ ო ლ ხ ი ს.

ᲣᲐᲩᲐᲦ ᲩᲣᲒᲣᲨᲕᲘᲚᲘᲡ ᲛᲝᲙᲕᲚᲐ

5 ივლისს თელათ-გორში (გორის მაზრა) მოჰკლეს ცნობილი ყაჩაღი ჩუგუშვილი, რომელიც დიდი ხანია დათარეშობდა გორისა და დუშეთის მაზრაში. მკვლელობის ამბავი შემდეგია:

5 ივლისს, ღამით, კავთისხევის სადარაჯოს ჩაფრები ვ. კესაევი, ზ. კოკოშვილი ნ. ელბაქიძე და გზირი ცისკაძე სოფლებში ყაჩაღებსა ზვერავდნენ. სოფელ თელათ-გორში, ქვრივის ა. ქვლივიძის სახლში მათ სინათლე შენიშნეს. ჩაფრები მივიდნენ სახლის კარებთან, გარედ გამოუძახეს ქალს და ჰკითხეს: ვინა გყავს სახლშიო. ქვრიმა უპასუხა, სახლში სტუმარი მყავს და შემოსვლა არ შეიძლებაო. ერთმა ჩაფართანმა სახლში შესვლა დაუპირა, მაგრამ ქვრივმა ხელი ჰკრა და უთხრა, სახლში ყაჩაღიაო. ამის შემდეგ ქვლივიძის ქვრივი უცებ სახლში შეიჭრა და თავისი ორი შვილი გამოიყვანა. ამავე დროს ნახევრად გამოღებულ კარებში სახლიდან თოფის ხმა გაისმა. ჩაფრებმაც უპასუხეს. სროლამ კარგა ხანს გასტანა. სროლის დროს ყაჩაღი მარჯვენა ხელში მძიმედ დაიჭრა, მაგრამ მაინც გამოვარდა გარედ და აივნიდან ჩაფრებს კიდევ ესროლა. შემდეგ გაიქცა იმ გასასვლელით, სადაც გზირი ცისკაძე იყო. როგორც შემდეგში გამოირკვა, ცისკაძე უკვე სასიკვდილოდ იყო ტყვიით დაჭრილი. ყაჩაღმა ისარგებლა ღამის სიბნელით და ვენახში დაიმალა. ჩაფრებმა სროლა შესწყვიტეს და ყველაფერი ახალქალაქის ბოქაულს აცნობეს. ბოქაული, კავთისხევის მაძასახლისი და სოფლელნი ძებნას შეუდგნენ და ვენახში, 500 ნაბიჯის მანძილზე, მოკლულ ყაჩაღის გვამი იპოვეს. მოკლული აღმოჩდა ცნობილი ყაჩაღი ჩუგუშვილი. ზედ აღმოაჩნდა „ვინტოვკა“ ტეიერის სისტემისა, მაუზერის რევოლვერი, ოთხი პატრონტაში 202 პატრონით, 3 მან. 33 კ. ფულად, უბის წიგნაკი და ქალის ორი სურათი. თოფის კონდახზე ვერცხლის ასოებით ქართულად დაწერილია: „ესტეტე ჩუგუშვილი“. გზირი ცისკაძე საძის საათის შემდეგ გარდაიცვალა.

ᲥᲐᲠᲗ. ᲡᲐᲡᲚᲝᲑ.-ᲡᲐᲛᲔᲣᲠᲜᲘᲝ ᲡᲐᲖᲝᲒᲐᲓᲝᲔᲑᲐᲨᲘ

10 ივლისს ქართულ სასოფლო სამეურნეო საზოგადოების საბჭოს კრება მოხდა საზოგადოების თავმჯდომარის აბხაზაგ თ-დ ს. რ. ვახვახიშვილის თავმჯდომარეობით. გახხილულ იქმნა რამდენიმე საყუოადღებო საკითხი.

პირველად საბჭომ მოისმინა და ახედველობაში მიიღო დადგენილება [illegible] ევეხახეობისა და მეღვინეობის [illegible] ᲙᲝᲛᲘᲢᲔᲢᲘᲡ ᲙᲠᲔᲑᲘᲡᲐ, ᲠᲝᲛᲔᲚᲘᲪ ᲐᲛ ᲡᲐᲛᲘᲡ ᲓᲦᲘᲡ ᲬᲘᲜᲐᲓ ᲛᲝᲰᲮᲓᲐ. ᲙᲝᲛᲘᲢᲔᲢᲛᲐ, ᲡᲮᲕᲐᲗᲐ ᲨᲝᲠᲘᲡ, ᲓᲐᲐᲓᲒᲘᲜᲐ, ᲡᲐᲭᲘᲠᲝᲓ ᲐᲦᲘᲐᲠᲝᲡ, ᲛᲘᲡᲪᲔᲡ ᲛᲘᲬᲐᲗ-ᲛᲝᲥᲛᲔᲓᲔᲑᲘᲡ ᲓᲔᲞᲐᲠᲢᲐᲛᲔᲜᲢᲛᲐ ᲥᲐᲠᲗᲣᲚ ᲡᲐᲛᲔᲣᲠᲜᲝ ᲡᲐᲖᲝᲒᲐᲓᲝᲔᲑᲐᲡ 10,000 მან. იმ პირობით კი, რომ საზოგადოებამ კომიტეტთან შეთანხმებით იმოქმედოს.

შემდეგ საბჭომ მოისმინა ქართლის რაიონის აგრონომის ბ-ნ კარბელაშვილის მოქმედების ანგარიში. აგრონომს ქართლში, სხვათა შორის, მოუწყვია ლექციები სასოფლო-სამეურნეო საკითხებზე, გაუხსნია სოფელ ზემოგომში საგრონომიო კაბინეთი, საცდელად პური დაუთესია რამდენალაგას, სხვა და სხვა თესლეულობა უფასოდ დაურიგებია სოფლელთათვის და სხვა. საბჭომ ანგარიში მხედველობაში მიიღო და დაადგინა, თავისი კაცები გაჰგზავნოს ქართლის აგრონომის ნამუშავარის დასათვალიერებლად მას შემდეგ, როცა კახეთის აგრონომის ნამუშავარის დათვალიერება დამთავრდება.

განხილულ იქმნა შუამდგომლობა თ-დ კ. ამირეჯიბისა, რომელსაც ავლევის სკოლასთან სახელოსნო აქვს დაარსებული. სამეურნეო საზოგადოება სახელოსნოს წინად ერთ დროულად 1,000 მან. დაეხმარა. თ-დი ამირეჯიბი შუამდგომლობდა, საბჭოს ეს ფული ახლა მიეცა ერთბაშად. საბჭომ დაადგინა; რადგანაც საზოგადოების კასა ამ ჟამად ხელმოკლედ არის, ამიტომ თ-დ ამერეჯიბის სახელოსნოსთვის ახლა მხოლოდ 500 მან. გაეგზავნოს.

საბჭომ საბოლოოდ დაადგინა, საკმარისი ფული გაიღოს და ხუთი ყოვლად საჭირო წიგნაკი გამოსცეს შემდეგ სათაურებით: 1) როგორ უნდა დაარსდეს და სწარმოებდეს წვრილ კრედიტის დაწესებულებანი, 2) წესდება სასოფლო-სამეურნეო საზოგადოებისა, 3) წესდება სასოფლო-სამეურნეო ამხანაგობებისა, 4) წემდება ბომხმარებელ საზოგადოებისა და 5) ხელშეკრულება მერძევეთა კარაქის აკეთებელთა ამხანაგობისა.

საბჭომ მოისმინა საინტერესო მოხსენება ინსტრუქტორ ბ.გ. ნახუცრიშვილისა კახეთის მოსავალის მდგომარეობისა და იმის შესახებ, რაც იქ გაკეთდა. მოხსენებიდან, სხვათა შორის, შემდეგი სჩანს: ვენახებს საერთოდ კარგად ასხია, მხოლოდ შინია გვალვისა, რომელიც კარგა ხანია დგას; თუ ჩქარა ნამი არ ჩამოვარდა, მაშინ ვაზი ძალიან შეწუხდება, მტევნები დაწვრილდება და მოსავალს ძალიან მცირეს მისცემს. პურის მოსავალს ჭრელი პირი უჩანს: გაღმა მხარეს კარგია, ხოლო ქიზიყში თაგვმა და სხვა და სხვა დაძაზიანებელმა გარემოებამ დიდად გააფუჭა პურის მოსავალი; ასე რომ წელს ქიზიყს თითქმის სიმშილობა მოელის; გვალვის გამო საქონლის საკვები ბალახიც არსად არის.

[illegible] ᲗᲔᲗᲠᲘ ᲬᲘ�გᲜᲘ ᲑᲔᲕᲠᲘ ᲐᲦᲐᲠᲐᲤᲔᲠᲘ ᲓᲐᲑᲔᲭᲓᲘᲚᲐ; ᲘᲑᲔᲭᲓᲔᲑᲝᲓᲐ ᲛᲮᲝᲚᲝᲓ ᲞᲐᲢᲐᲠ-ᲞᲐᲢᲐᲠᲐ ᲥᲐᲠᲗᲣᲚᲘ ᲚᲝᲪᲕᲘᲡᲐ ᲓᲐ ᲐᲜᲐᲜᲘᲡ ᲬᲘ�გᲜᲔᲑᲘ, ᲠᲣᲡᲔᲗᲘᲡ ᲫᲗᲐᲕᲠᲝᲑᲘᲡ ᲒᲐᲜᲙᲐᲠ�გᲣᲚᲔᲑᲐᲜᲘ, ᲡᲐᲥᲐᲠᲗᲕᲔᲚᲝᲡ ᲛᲗᲐᲕᲠᲝᲑᲘᲡ ᲓᲐᲜᲘᲨᲜᲣᲚᲘ ᲬᲘᲗᲝᲜᲘ ᲘᲧᲝ ᲓᲐᲑᲔᲭᲓᲘᲚᲘ ᲐᲒᲠᲔᲓᲕᲔ ᲡᲐᲛᲔᲤᲝ ᲡᲐᲮᲚᲘᲡ ᲓᲐᲕᲘᲗᲠᲔᲑᲘ ᲓᲐ ᲡᲐᲭᲘᲠᲝ ᲒᲐᲮᲪᲐᲓᲔᲑᲘᲗᲘ. ᲡᲢᲐᲛᲑᲘᲡ ᲣᲛᲤᲠᲝᲡ ᲖᲔᲓᲐᲨᲘ ᲓᲐᲘᲜᲘᲨᲜᲐ ᲛᲦᲕᲓᲔᲚᲘ ᲓᲐᲕᲘᲗ ᲙᲔᲥᲔᲠᲐᲨᲕᲘᲚᲘ. ᲘᲛ ᲓᲠᲝᲡ ᲡᲢᲐᲛᲑᲐ ᲛᲔᲢᲔᲮᲘᲡ ᲔᲙᲚᲔᲡᲘᲘᲡ ᲒᲐᲚᲐᲕᲐᲜᲨᲘ ᲘᲧᲝ ᲛᲝᲗᲐᲕᲡᲔᲑᲣᲚᲘ, ᲡᲐᲓᲐᲪ ᲐᲛ ᲟᲐᲛᲐᲓ ᲡᲐᲞᲐᲢᲘᲛᲠᲝᲐ.

ᲡᲢᲐᲛᲑᲘᲡᲐ ᲓᲐ ᲬᲘ�გᲜᲔᲑᲘᲡ ᲑᲔᲭᲓᲕᲘᲡ ᲡᲐᲥᲛᲔ ᲘᲡᲘ ᲡᲬᲠᲐᲤᲐᲓ ᲛᲘᲓᲘᲝᲓᲐ, ᲠᲝᲛ 1707 �წ. ᲬᲘ�გᲜᲔᲑᲘᲡ ᲒᲐᲛᲝᲪᲔᲛᲘᲡᲐᲗᲕᲘᲡ ᲪᲔᲜᲖᲣᲠᲐᲪ ᲙᲘ ᲓᲐᲘᲜᲘᲨᲜᲐ. ᲞᲘᲠᲕᲔᲚᲘ ᲥᲐᲠᲗᲣᲚᲘ ᲪᲔᲜᲖᲣᲠᲘ ᲘᲧᲝ ᲡᲐᲡᲣᲚᲘᲔᲠᲝ ᲞᲘᲠᲘ. 1712 �წ. ᲕᲐᲮᲢᲐᲜ�გ ᲛᲔᲤᲔᲡ ᲐᲣᲙᲠᲫᲐᲚᲐ „ᲕᲔᲤᲮᲘᲡ-ᲢᲧᲐᲝᲡᲜᲘᲡ“ ᲮᲐᲚᲮᲨᲘ ᲒᲐᲕᲠᲪᲔᲚᲔᲑᲐ, ᲠᲐᲓᲒᲐᲜ ᲛᲘᲡᲘᲡ ᲐᲖᲠᲘᲗ, ᲮᲐᲚᲮᲨᲘ ᲒᲐᲠᲘᲧᲕᲜᲘᲚᲔᲑᲐᲡ ᲨᲔᲘᲢᲐᲜᲓᲐ ᲐᲡᲔᲗᲘ ᲨᲘᲜᲐᲐᲠᲡᲘᲡ ᲬᲘ�გᲜᲘ. ᲐᲛᲐᲖᲔ ᲕᲐᲮᲢᲐᲜ�გ ᲛᲔᲤᲔ ᲔᲠᲔᲙᲚᲘ ᲓᲐᲣᲬᲧᲝ ᲛᲝᲜᲐᲠᲮᲔᲚᲝᲑᲐ ᲡᲐᲥᲐᲠᲗᲕᲔᲚᲝᲡ ᲡᲐᲡᲐᲮᲚᲔᲗᲐ ᲨᲝᲠᲘᲡ. 1804 ᲬᲚᲘᲡ ᲘᲐᲠᲐᲚᲘ ᲓᲐ ᲧᲝᲕᲔᲚᲘᲕᲔ ᲛᲝᲬᲧᲝᲑᲘᲚᲔᲑᲐ ᲠᲣᲡᲔᲗᲘᲡ ᲛᲘᲗ ᲓᲐᲜᲘᲨᲜᲣᲚ ᲛᲗᲐᲕᲐᲠᲛᲐᲠᲗᲔᲑᲔᲚᲡ ᲒᲐᲠᲓᲐᲔᲪᲐ. ᲛᲗᲐᲕᲐᲠᲛᲐᲠᲗᲔᲑᲔᲚᲛᲐ ᲡᲢᲐᲛᲑᲐᲡ ᲯᲔᲠᲝᲕᲐᲜᲘ ᲧᲣᲠᲐᲦᲚᲔᲑᲐ ᲛᲘᲐᲥᲪᲘᲐ: ᲡᲢᲐᲛᲑᲘᲡ ᲒᲐᲡᲐᲤᲐᲠᲗᲝᲕᲔᲑᲚᲐᲓ ᲠᲣᲡᲔᲗᲘᲓᲐᲜ ᲒᲐᲛᲝᲘᲬᲔᲠᲐ ᲖᲝᲒᲘᲔᲠᲗᲐ ᲡᲐᲭᲘᲠᲝ ᲘᲐᲠᲐᲚᲘ, ᲥᲐᲦᲐᲚᲓᲘ, ᲠᲣᲡᲣᲚᲘ ᲐᲡᲝᲔᲑᲘ ᲓᲐ 1805 ᲬᲚᲘᲓᲐᲜ ᲙᲕᲚᲐᲕ ᲛᲝᲥᲛᲔᲓᲔᲑᲐ ᲓᲐᲘᲬᲧᲝ ᲡᲢᲐᲛᲑᲐᲛ. ᲨᲔᲛᲓᲔᲒ ᲐᲛ ᲡᲢᲐᲛᲑᲐᲨᲘ ᲥᲐᲠᲗᲣᲚᲘ ᲬᲘᲗᲚᲘ ᲬᲘ�გᲜᲘ ᲑᲔᲕᲠᲘ ᲐᲦᲐᲠᲐᲤᲔᲠᲘ ᲓᲐᲑᲔᲭᲓᲘᲚᲐ; ᲘᲑᲔᲭᲓᲔᲑᲝᲓᲐ ᲛᲮᲝᲚᲝᲓ ᲞᲐᲢᲐᲠ-ᲞᲐᲢᲐᲠᲐ ᲥᲐᲠᲗᲣᲚᲘ ᲚᲝᲪᲕᲘᲡᲐ ᲓᲐ ᲐᲜᲐᲜᲘᲡ ᲬᲘ�გᲜᲔᲑᲘ, ᲠᲣᲡᲔᲗᲘᲡ ᲫᲗᲐᲕᲠᲝᲑᲘᲡ ᲒᲐᲜᲙᲐᲠᲗᲣᲚᲔᲑᲐᲜᲘ, ᲡᲐᲥᲐᲠᲗᲕᲔᲚᲝᲡ ᲛᲗᲐᲕᲠᲝᲑᲘᲡ ᲓᲐᲜᲘᲨᲜᲣᲚᲘ ᲬᲘᲗᲝᲜᲘ ᲘᲧᲝ ᲓᲐᲑᲔᲭᲓᲘᲚᲘ ᲐᲒᲠᲔᲓᲕᲔ ᲡᲐᲛᲔᲤᲝ ᲡᲐᲮᲚᲘᲡ ᲓᲐᲕᲘᲗᲠᲔᲑᲘ ᲓᲐ ᲡᲐᲭᲘᲠᲝ ᲒᲐᲮᲪᲐᲓᲔᲑᲘᲗᲘ. ᲡᲢᲐᲛᲑᲘᲡ ᲣᲛᲤᲠᲝᲡ ᲖᲔᲓᲐᲨᲘ ᲓᲐᲘᲜᲘᲨᲜᲐ ᲛᲦᲕᲓᲔᲚᲘ ᲓᲐᲕᲘᲗ ᲙᲔᲥᲔᲠᲐᲨᲕᲘᲚᲘ. ᲘᲛ ᲓᲠᲝᲡ ᲡᲢᲐᲛᲑᲐ ᲛᲔᲢᲔᲮᲘᲡ ᲔᲙᲚᲔᲡᲘᲘᲡ ᲒᲐᲚᲐᲕᲐᲜᲨᲘ ᲘᲧᲝ ᲛᲝᲗᲐᲕᲡᲔᲑᲣᲚᲘ, ᲡᲐᲓᲐᲪ ᲐᲛ ᲟᲐᲛᲐᲓ ᲡᲐᲞᲐᲢᲘᲛᲠᲝᲐ.

ᲡᲢᲐᲛᲑᲘᲡᲐ ᲓᲐ ᲬᲘᲗᲚᲘᲡ ᲑᲔᲭᲓᲕᲘᲡ ᲡᲐᲥᲛᲔ ᲘᲡᲘ ᲡᲬᲠᲐᲤᲐᲓ ᲛᲘᲓᲘᲝᲓᲐ, ᲠᲝᲛ 1707 ᲬᲚᲘᲡ ᲒᲐᲛᲝᲪᲔᲛᲘᲡᲐᲗᲕᲘᲡ ᲪᲔᲜᲖᲣᲠᲐᲪ ᲙᲘ ᲓᲐᲘᲜᲘᲨᲜᲐ. ᲞᲘᲠᲕᲔᲚᲘ ᲥᲐᲠᲗᲣᲚᲘ ᲪᲔᲜᲖᲣᲠᲘ ᲘᲧᲝ ᲡᲐᲡᲣᲚᲘᲔᲠᲝ ᲞᲘᲠᲘ. 1712 Წ. ᲕᲐᲮᲢᲐᲜ�გ ᲛᲔᲤᲔᲡ ᲐᲣᲙᲠᲫᲐᲚᲐ „ᲕᲔᲤᲮᲘᲡ-ᲢᲧᲐᲝᲡᲜᲘᲡ“ ᲮᲐᲚᲮᲨᲘ ᲒᲐᲕᲠᲪᲔᲚᲔᲑᲐ, ᲠᲐᲓᲒᲐᲜ ᲛᲘᲡᲘᲡ ᲐᲖᲠᲘᲗ, ᲮᲐᲚᲮᲨᲘ ᲒᲐᲠᲘᲧᲕᲜᲘᲚᲔᲑᲘᲡ ᲬᲘᲜᲐᲨᲔ ᲐᲠᲘᲡ ᲛᲝᲗᲐᲕᲡᲔᲑᲣᲚᲘ ᲡᲐᲛᲘ ᲬᲘᲗᲚᲘᲡ ᲒᲐᲛᲝᲪᲔᲛᲘᲡᲐᲗᲕᲘᲡ ᲪᲔᲜᲖᲣᲠᲘ. ᲐᲛᲐᲖᲔ ᲬᲔᲚᲡ ᲘᲡ ᲓᲦᲔ ᲐᲠ ᲓᲐᲒᲕᲓᲒᲝᲛᲘᲐ ᲧᲐᲮᲐᲖᲔᲑᲘᲡᲐᲒᲐᲚᲐ, ᲠᲐ ᲒᲐᲚᲐᲮᲘᲠᲨᲘᲐᲪ ᲐᲛ ᲟᲐᲛᲐᲓᲐᲐ ᲩᲕᲔᲜᲘ ᲡᲝᲤᲔᲚᲘ. ᲔᲠᲗᲘ ᲗᲐᲕᲐᲓᲘ ᲐᲡᲔ ᲣᲨᲘᲨᲠᲐᲓ ᲓᲐ ᲓᲐᲣᲠᲘᲔᲑᲚᲐᲓ ᲒᲕᲔᲛᲣᲬᲧᲔᲑᲐ ᲩᲕᲔᲜᲘ ᲡᲝᲤᲔᲚᲘ. ᲔᲠᲗᲘ ᲗᲐᲕᲐᲓᲘᲨᲕᲘᲚᲘ ᲙᲘ ᲩᲐᲒᲕᲪᲘᲝᲑᲘᲡ: ᲛᲐᲜᲐᲛᲓᲔ ᲛᲔ ᲕᲘᲡᲐᲪ ᲛᲘᲜᲓᲐ, ᲘᲛᲐᲡ ᲓᲐᲕᲐᲧᲣᲜᲔᲑ ᲛᲐᲛᲐᲡᲐᲮᲚᲘᲡᲐᲓ ᲓᲐ ᲡᲝᲤᲚᲘᲡ ᲡᲮᲕᲐ ᲛᲝᲮᲔᲚᲔᲗᲔᲓᲝ. ᲩᲕᲔᲜ ᲓᲠᲝᲡ ᲛᲝᲕᲘᲓᲐ ᲧᲐᲩᲐᲦᲘᲡ ᲛᲐᲖᲠᲐᲨᲘ ᲓᲐᲛᲘᲜᲓᲔᲗ, ᲗᲝᲠᲛᲔ ᲮᲛᲐ ᲒᲐᲮᲡᲝᲕᲗ 1905 ᲬᲚᲘᲡ, ᲡᲬᲝᲠᲔᲓ ᲘᲡᲔᲗᲘᲡᲐᲕᲔ ᲓᲦᲔᲡ ᲓᲐᲒᲐᲧᲣᲜᲔᲑᲗᲝᲗ. ᲩᲕᲔᲜᲘ ᲛᲐᲛᲐᲡᲐᲮᲚᲘᲡᲘ ᲮᲛᲐ ᲔᲠᲗᲘ ᲗᲐᲕᲖᲔ ᲮᲔᲚ-ᲐᲦᲔᲑᲣᲚᲘ ᲙᲐᲪᲘᲐ. ᲐᲚᲔᲥᲡᲘ ᲙᲝᲨᲐᲫᲘᲡ ᲡᲐᲮᲔᲚᲘ ᲧᲕᲔᲚᲐ ᲖᲔᲛᲝ-ᲥᲐᲠᲗᲚᲘᲡ ᲡᲝᲤᲚᲘᲡ ᲣᲜᲓᲐ ᲐᲮᲡᲝᲕᲓᲔᲡ ᲓᲐ ᲢᲐᲜᲨᲘ ᲔᲠᲣᲐᲜᲢᲔᲚᲘᲡ ᲣᲕᲚᲘᲓᲔᲡ. ᲐᲦᲐ-ᲛᲐᲰᲛᲐᲓ-ᲮᲐᲜᲘ ᲘᲡᲔ ᲐᲠ ᲐᲐᲮᲠᲔᲑᲓᲐ ᲢᲤᲘᲚᲘᲡᲘᲡ, ᲠᲝᲒᲝᲠᲪ ᲐᲛᲘᲡ�გᲐᲜ ᲐᲠᲘᲡ ᲒᲐᲕᲔᲠᲐᲜᲔᲑᲣᲚᲘ ᲡᲝᲤᲔᲚᲘ. ᲐᲛᲘᲡ ᲨᲔᲡᲐᲮᲔᲑ ᲑᲔᲕᲠᲯᲔᲠ ᲒᲕᲘᲩᲘᲒᲚᲘᲐ ᲒᲣᲑᲔᲠᲜᲐᲢᲝᲠᲗᲐᲜ, ᲛᲝᲛᲠᲘᲒᲔᲑᲔᲚ ᲛᲝᲡᲐᲛᲐᲠᲗᲚᲔᲡᲗᲐᲜ, ᲛᲐᲖᲠᲘᲡ ᲣᲤᲠᲝᲡᲗᲐᲜ, ᲛᲐᲒᲠᲐᲛ ᲧᲕᲔᲚᲐᲡᲐᲒᲐᲜ ᲩᲔᲛᲘ ᲛᲝᲡᲐᲚᲝᲓᲜᲘ ᲐᲠᲘᲡ ᲒᲐᲛᲘᲯᲝᲠᲔᲑᲐ. ᲗᲣ ᲩᲕᲔᲜ ᲨᲝᲠᲘᲡ ᲛᲘᲜᲓᲝᲡ ᲐᲠᲘᲡ ᲩᲕᲔᲜᲘ ᲒᲚᲔᲮᲘ ᲛᲝᲡᲚᲓᲘᲗ—ᲩᲕᲔᲜ ᲙᲘ, ᲑᲔᲩᲐᲕᲘ ᲮᲐᲚᲮᲘ, ᲙᲝᲖᲐᲙᲘᲕᲘᲗ ᲨᲣᲐᲨᲘ ᲕᲘᲩᲧᲚᲘᲢᲔᲑᲘᲗ. ᲡᲐᲡᲝᲤᲚᲝ ᲒᲖᲐ ᲐᲠᲘᲡ, ᲠᲣ, ᲗᲣ ᲡᲝᲤᲚᲘᲡ ᲙᲐᲜᲪᲔᲚᲐᲠᲘᲐ, ᲠᲝᲒᲝᲠᲪ ᲔᲠᲗᲝᲠᲘ ᲞᲘᲠᲘᲡ ᲡᲣᲠᲡ, ᲘᲡᲔ ᲐᲑᲠᲣᲜᲔᲑᲔᲑᲘ ᲡᲐᲥᲛᲔᲡ. ᲐᲛ ᲪᲝᲗᲐ ᲮᲐᲜᲨᲘ, ᲛᲐᲫᲐᲡᲐᲮᲚᲘᲡᲘᲡ ᲐᲠᲩᲔᲕᲐ ᲣᲜᲓᲐ ᲛᲝᲮᲓᲔᲡ ᲐᲥ. ᲩᲕᲔᲜ ᲡᲮᲕᲐ ᲛᲐᲫᲐᲡᲐᲮᲚᲘᲡᲘ ᲒᲕᲘᲜᲓᲐ, ᲩᲕᲔᲜᲗᲕᲘᲡ ᲣᲤᲠᲝ ᲒᲐᲛᲝᲩᲔᲠᲓᲔᲑᲘᲡ. ᲔᲠᲗᲘ ᲗᲐᲕᲐᲓᲘ ᲐᲡᲔ ᲣᲩᲘᲜᲐᲠᲘ ᲐᲠᲐᲡ ᲒᲐᲠᲒᲔᲑᲗ, ᲩᲔᲛᲗᲕᲘᲡ ᲓᲘᲓᲘ ᲡᲐᲮᲔᲘᲠᲝᲐᲝ. ᲗᲣ ᲑᲔᲕᲠᲡ ᲘᲚᲐᲞᲐᲠᲐᲙᲔᲗ ᲒᲚᲔᲮᲔᲑᲘ, ᲧᲐᲮᲐᲖᲔᲑᲡ ᲛᲝᲒᲘᲡᲔᲕᲗ ᲐᲓᲠᲘᲜᲓᲔᲚᲘᲕᲘᲗ ᲓᲐ ᲡᲣᲚ ᲜᲐᲪᲐᲠ-ᲢᲣᲢᲐᲡ ᲐᲒᲐᲓᲔᲜᲗᲝᲗ. ᲠᲐᲗᲐᲗ? ᲒᲐᲜᲐ ᲡᲝᲤᲔᲚᲡ ᲬᲐᲔᲠᲗᲕᲐ ᲛᲐᲛᲐᲡᲐᲮᲚᲘᲡᲘᲡ ᲐᲠᲩᲔᲕᲘᲡ ᲣᲤᲚᲔᲑᲐ, ᲗᲣ ᲩᲕᲔᲜ ᲗᲐᲕᲖᲔ ᲛᲐᲠᲗᲚᲓᲔᲑᲐ ᲥᲐᲠᲗᲣᲚᲘ ᲐᲜᲓᲐᲖᲐ: „ᲡᲝᲤᲔᲚᲘ ᲕᲮᲐᲮᲔ ᲣᲫᲐᲦᲚᲝ, ᲨᲘᲒ ᲒᲐᲕᲘᲐᲠᲔ ᲣᲯᲝᲮᲝ“. ᲩᲕᲔᲜ ᲡᲝᲤᲔᲚᲗᲔ ᲑᲔᲕᲠᲘ ᲓᲐᲬᲔᲠᲘᲚᲘᲐ ᲒᲐᲖᲗᲔᲑᲨᲘ. ᲩᲕᲔᲜᲘ ᲡᲝᲤᲔᲚᲘᲡ ᲛᲝᲛᲬᲘᲠᲔᲑᲚᲝᲑᲐ ᲑᲔᲕᲠᲯᲔᲚᲐ ᲒᲣᲑᲔᲠᲜᲐᲢᲝᲠᲗᲐᲜ, ᲛᲝᲛᲠᲘᲒᲔᲑᲔᲚ ᲛᲝᲡᲐᲛᲐᲠᲗᲚᲔᲡᲗᲐᲜ, ᲛᲐᲖᲠᲘᲡ ᲣᲤᲠᲝᲡᲗᲐᲜ, ᲛᲐᲒᲠᲐᲛ ᲧᲕᲔᲚᲐᲡᲐᲒᲐᲜ ᲩᲔᲛᲘ ᲡᲐᲛᲬᲣᲮᲐᲠᲝ ᲓᲐᲛᲬᲘᲠᲔᲑᲐ. ᲑᲣᲚᲒᲐᲠᲔᲚᲔᲑᲘ ᲐᲠᲘᲡ ᲩᲕᲔᲜᲘ ᲓᲐᲜᲘᲨᲜᲣᲚᲘ ᲡᲐᲡᲬᲐᲣᲚᲝ ᲛᲝᲛᲠᲘᲒᲔᲑᲘ. ᲛᲐᲒᲠᲐᲛ ᲛᲔᲠᲫᲔᲚᲘ ᲓᲦᲔᲡᲐᲪ ᲓᲐ ᲡᲝᲤᲚᲔᲑᲡ ᲛᲓᲘᲜᲐᲠᲔ ᲢᲘᲛᲝᲙᲐᲖᲔ ᲡᲫᲐᲠᲪᲐᲕᲓᲜᲔᲜ. ᲡᲘᲠᲑᲘᲔᲚᲔᲑᲘ ᲒᲐᲛᲐᲠᲯᲕᲔᲜᲚᲘ ᲩᲘᲜᲔᲚᲘ ᲨᲔᲛᲝᲬᲘᲚᲔᲑᲘᲗ ᲓᲐᲜᲘᲨᲜᲣᲚᲘ ᲬᲔᲠᲘᲚᲘᲡ ᲛᲐᲮᲚᲝᲑᲚᲐᲓ ᲑᲣᲚᲒᲐᲠᲔᲚᲔᲑᲡ ᲨᲔᲔᲢᲧᲝᲛᲔᲜᲔᲑᲐ. ᲑᲣᲚᲒᲐᲠᲔᲚᲔᲑᲘ ᲙᲜᲘᲒᲜᲘᲡᲐᲗᲕᲘᲡ ᲓᲐᲕᲘᲗᲠᲔᲑᲓᲜᲔᲜ. ᲡᲘᲠᲑᲘᲔᲚᲔᲑᲘ ᲒᲐᲛᲐᲠᲯᲕᲔᲑᲣᲚᲘ ᲬᲘᲜᲐᲐᲠᲡᲘᲡ ᲬᲔᲠᲘᲡ ᲛᲘᲛᲦᲔᲑᲚᲘᲗ ᲓᲐᲕᲐᲡ ᲐᲥᲕᲗ ᲓᲐ ᲩᲮᲣᲑᲘ ᲛᲝᲚᲡᲓᲘᲗ—ᲩᲕᲔᲜ ᲙᲘ, ᲑᲔᲩᲐᲕᲘ ᲮᲐᲚᲮᲘ, ᲙᲝᲖᲐᲙᲘᲕᲘᲗ ᲨᲣᲐᲨᲘ ᲕᲘᲭᲧᲚᲘᲢᲔᲑᲘᲗ. ᲡᲐᲡᲝᲤᲚᲝ ᲒᲖᲐ ᲐᲠᲘᲡ, ᲠᲣ, ᲗᲣ ᲡᲝᲤᲚᲘᲡ ᲙᲐᲜᲪᲔᲚᲐᲠᲘᲐᲐ, ᲠᲝᲒᲝᲠᲪ ᲔᲠᲗᲝᲠᲘ ᲞᲘᲠᲘᲡ ᲡᲣᲠᲡ, ᲘᲡᲔ ᲐᲑᲠᲣᲜᲔᲑᲔᲑᲘ ᲡᲐᲥᲛᲔᲡ. ᲐᲛ ᲪᲝᲗᲐ ᲮᲐᲜᲨᲘ, ᲛᲐᲫᲐᲡᲐᲮᲚᲘᲡᲘᲡ ᲐᲠᲩᲔᲕᲐ ᲣᲜᲓᲐ ᲛᲝᲮᲓᲔᲡ ᲐᲥ. ᲩᲕᲔᲜ ᲡᲮᲕᲐ ᲛᲐᲫᲐᲡᲐᲮᲚᲘᲡᲘ ᲒᲕᲘᲜᲓᲐ, ᲩᲕᲔᲜᲗᲕᲘᲡ ᲣᲤᲠᲝ ᲒᲐᲛᲝᲩᲔᲠᲓ

ფობს. მთავრობა კი ამავე დღეს ლონგშანის მინდორში დიდებულ აღლუმსა მართავს, რათა ყველასათვის ცხადი იყოს რესპუბლიკის ძლიერება. წელს კი მთავრობა აპირებს, ახალშენთა ჯარების აღლუმებსაც, ამიტომ სხვა და სხვა ფერის ჯარის აღლუმის სანახაობას მოუთმენლად ელიან. ამითი საფრანგეთს სწადია დამტკიცოს, რომ რესპუბლიკას არა მარტო ფრანგები იცავენ, არამედ შავი და ყვითელ კანიანი ხალხიც, რომელნიც საფრანგეთის ახალშენებში ცხოვრობენ.

ბულგარეთი.

დანევის კაბინეთის გადადგომის შესახებ „რუსკია ვედომოსტის“ კორესპონდენტი შემდეგს იტყობინება: „როდესაც მოვიდა ცნობა, რომ დანევის ადგილს რადოსლავოვი დაიჭერსო, ყველას ბუნებრივად მიაჩნდა მიზეზებად მისივე წამოყენება, რამაც გეშოვი აიძულა გადადგომა, ე. ი. ყველას ეგონა, რომ სამინისტროს დაცემა პრინციპიალურის ხასიათის უკმაყოფილებით კი არ არის გამოწვეული, არამედ, ვითომც, იმითი რომ მინისტრმა უნარი ვერ გამოიჩინა თავისი პოლიტიკის განსახორციელებლად. გეშოვსა და დანევს დანაშაულად იმას აწერდნენ, რომ მათ მოქმედებას ხშირად გაუბედაობა და რყევა ეტყობოდა, რამაც ბულგარეთს მართლაც ბევრი რამ დაეკარგვინა. შეიძლებოდა იმისი ფიქრი, რომ ახალი მინისტრი იმავე მოსაზრებებით იხელმძღვანელებდა და ბულგარეთი ძველ გზითვე გასწევდა. მაგრამ რადოსლავოვისა და გენადიევის დანიშვნამ გვაჩვენა, რომ მეფე ფერდინანდმა ირჩია მოწინააღმდეგე რუსოფობების ბანაკისაკენ გადასვლა.

რადგანაც მალინოვმა ვერ შესძლო კაბინეთის შედგენა, შეიძლება, ბულგარეთმა ბრძოლა უკანასკნელ სისხლის წვეთამდე განაგრძოს. როგორც ეტყობა, ახალი სამინისტრო სერბებთან და ბერძნებთან მოლაპარაკება შესწყვეტს, რადგანაც იგინი ძლიერ ბევრს მოითხოვენ. მაგრამ ბულგარეთის მდგომარეობა მაინც მეტად მძიმეა და მას ძალაუნებურად გარეშე მოუხდება დახმარების ძებნა.

ჩ ი ნ ე თ ი.

დეპეშების ცნობებით ჩინეთში მდგომარეობა კვლავ გამწვავდა. სამხრეთმა და ჩრდილოეთმა კვლავ დაიწყო ბრძოლა და, როგორც იტყობინებიან, ეხლა ჩინეთის პრეზიდენტს იუანშიკაის ბედი აღარა სწყალობს. პეკინის პარლამენტში დიდი შეტაკება ხდება ნაციონალისტებისა და მთავრობის შორის. 2 ივნისს დეპუტატთა პილატამ დაადგინა: სამართალში მისცეს სამხედრო მინისტრი, რომელიც ამ ჟამად მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარის თანამდებობას ასრულებს; გარდა ამისა სამართალში მისცეს საზღვაო და ფინანსთა მინისტრებიც. ეს გამოწვეულია იმით, რომ მათ კონსტიტუცია დაარღვიეს და ახალი სესხისთვის ავსტრიას მიმართეს. ავსტრიას სესხს ჩარჩული ხასიათი აქვს და მხოლოდ ძლიერ ხელმოკლეობას შეეძლო ამ სესხის მიღებაზე დაეთანხმებინა იუანშიკაის მთავრობა. ავსტრია ფულს აძლევს, მაგრამ ნახევარს ნაღმოსანი გემების სახით, რომელიც ჩინეთს ეხლანდელ მდგომარეობაში სრულიად არა სჭირია. ეს გარემოება ხალხში დიდს აღელვებას იწვევს და გასაკვირველიც არ იქნება, თუ საქმე შინაურულ ომამდე მივიდა.

ი ა პ ო ნ ი ა.

იაპონიის ყოფილმა მინისტრმა გრაფმა ოკუმამ ფრიად საინტერესო კავშირი დააწესა. ამ კავშირს ჰქვია „ას წლოვანთა კავშირი“, რომლის თავმჯდომარეც თვით გრაფი ოკუმაა. იგი იმიტომ ამოირჩიეს, რომ ღრმად არის დარწმუნებული, რომ ადამიანის ცხოვრება ნორმილურ პირობებში არა ნაკლებ 125 წლისა უნდა გრძელდებოდესო. ამ კავშირის წევრად მხოლოდ ის მიიღება, ვინც 80 წელს გადააბიჯა. სადღესასწაულო საჯარო სხდომას, რომელიც გრაფის სახლში გაიმართა, 500 წევრი დაესწრო. ყველაზე უფროსი ამ წევრებში ერთი 113 წლის ქალი იყო. ამ დღესასწაულზე დასასწრებლად იგი იაპონიის შორეულ სოფლიდან ჩამოვიდა. წევრების უმრავლესობა, მიუხედავად ღრმა მოხუცებულობისა, ქალაქის შორეულ ნაწილებიდან ფეხით მოვიდნენ და ძლიერ კარგად გრძნობდნენ თავსა. საოცარი მხიარულება და ცხოველი საუბარი ჰქონდათ. ყველაზე გავრცელებული ნაკლი ამათში ყრუობა იყო, გრაფმა ოკუმამ მშვენიერი სიტყვით მიულოცა დამწრეთ პირველი დღესასწაული. მაგრამ, რადგანაც სიტყვა გრძელი გამოდგა, მის დასასრულს კრების სამი მეოთხედი გემრიელად ხვრინავდა თურმე.

რუსეთი

მოხერხებული მოძღვარი.

უწმინდეს სინოდის უკანასკნელ კრებაზე სხვათა შორის განიხილეს საქმე მღვდლის ხალიტოსი. ამ მოძღვარს ორი შვილი ჰყოლია ერთი ჯანმრთელი, მეორე ავადმყოფი. მოძღვარს ჯანმრთელი შვილი დიდ თანხაში დაუზღვევია. როდესაც ავადმყოფი მოძღვრის შვილი გარდაცვლილა, მოძღვარს საბუთები შეუცვლია—ვითომც დაზღვევული შვილი მოკვდარიყოს, რისი გულისათვის სიყალბეც ჩაუდენია. უწმ. სინოდმა მოძღვარ ხალიტოს ღირსება აჰყარა.

ახალი ხუთას მანეთიანები.

ფინანსთა მინისტრს, მინისტრთა საბჭოსათვის წარუდგენია აზრი, რომ ხუთას მანეთიანი ქაღალდის ფული უნდა შეიცვალოს და ახლად შემუშავდეს მისი მხატვრული მოკაზმულობა. მინისტრის აზრით ეს იმიტომაა საჭირო, რომ ეხლა ძალიან გაადვილებულია სამხატვრო ტეხნიკა, რაც ხელს უწყობს ბოროტ-გამზრახველთ გადაიღონ ფულის ასლი და ყალბი ფული გამოსცენ. ამ მოსაზრებით მინისტრს საჭიროდ მიაჩნია სათანადო უწყებამ შეიმუშავოს ხუთას მანეთიანისათვის ისეთი მხატვრობა, რომლის მიბაძვაც შეუძლებელი იყოს.

ლ. ტოლსტოის თხზულებათა დაწვა.

მოსკოვის სამოსამართლო პალატამ დაადგინა, რომ გრ. ლ. ნ. ტოლსტოის თხზულელება: „შეერთება ოთხი სახარების თარგმანებისა და გამოკვლევებისა“, გამოცემული „პოსრედნიკის“ ფირმისაგან და დასტამბული კუშნეროს და ამხ. სტამბაში (I ტომ. 1907 წ.—6,200 ცალი მე-2 და მე-3 ტომები 1908 წ.—5,000 ცალი) სულ მთლად მოსპობილ იქნეს. გამომცემელი ი. ი. გორბუნოვის წინააღმდეგ კი საქმე მოისპოს.

იპოლიტოვ-ივანოვის ახალი თხზულება.

ცნობილი რუსი კომპოზიტორი იპოლიტოვ-ივანოვი, ოპერა „ლალატის“ ავტორი, ეხლა თურმე ამზადებს ახალ მუსიკალურ თხზულებას „დავა“-ს. ლიბრეტო თხზულებისა არის ლერმონტოვის ცნობილი ლექსი „დავა“ (სპორ), რომელიც შესდგება ჩვენი სამშობლოს მუდმივი დარაჯებს ყაზბეგის მთისა და იალბუზის დიოლოგისაგან. ამ თხზულებას იპოლიტოვ-ივანოვი „თავისუფალ თეატრისათვის“ სწერს, რომელსაც სათავეში ჩვენი თანამემამულე მარჯანიშვილი უდგას.

თეატრი და ხელოვნება

სოფ. ბაკურციხე (ქიზიყი). ექვს ივლისს ს. ბაკურციხეში გაიმართა ქართულ-რუსული წარმოდგენა ბ-ნ გარრიკის რეჟისორობით. წარმოდგენილი იქმნა: 1) ქართულად „გაცრუებული იმედი“ აზიანის ორ მოქმედებიანი კომედია; 2) რუსულად „ზეიმი“ ერთ მოქ. კომ. ჩეხოვისა და 3) რუსულადვე ბ-ნმა გარრიკმა წაიკითხა გოგოლის „შეშლილის წერილები“. როგორც ხედავთ სოფელ ბაკურციხეში რუსული წარმოდგენებიც იმართება, როდესაც სრულიად არ არის საჭირო. ზოგიერთნი ამბობენ, რომ რუსული წარმოდგენაც საჭირო არისო, რადგანაც მოსული უცხო ხალხი ბევრიაო. უცხო ხალხზე ფიქრობენ და აქაურ გლეხობაზე კი არავინ, რომლისათვისაც ძალიან სასარგებლოა, რომ როგორმე მიაწოდონ სულიერი საზრდო. ამისთვის საჭიროა, ზაფხულობით ხშირად გაიმართოს ხოლმე ქართული წარმოდგენები და ამასთან ნაკლებ ფასიანი, რადგანაც გლეხკაცის ჯიბე ვერ შესძლებს გადაიხადოს ის ფასი, როგორიც იყო ამ წარმოდგენაზე. წარმოდგენამ ძალიან კარგად ჩაიარა ბ-ნ გარრიკის წყალობით. აღსანიშნავია ბ-ნი ვიქტორელი (სტეფანე), რომელმაც ნამდვილი სტეფანე ზარალოვის ტიპი დაგვიხატა. მშვენიერი გრიმი და ლაპარაკი ხელს უწყობდა მის მადლიან თამაშს. დანარჩენები ერთი მეორეზე კარგნი იყვნენ. ქალებში აღსანიშნავია უფრო ლიზას როლის ამსრულებელი, რომელმაც მეტად მოხდენილად შეასრულა თავისი როლი. რუსულმა წარმოდგენამაც ძალიან კარგად ჩაიარა. ქ-ნი სპასკაია, მერჩუტკინას როლში საუცხოვო რამ იყო. დასასრული ბ-ნმა გარრიკმა რუსულად მშვენივრად წაიკითხა გოგოლის „შეშლილის წერილები“. გასაოცარი ტემპერამენტი გამოიჩინა ამ მოთამაშემ. მშვენიერი სასცენო ხმა აქვს, მეტად რბილი, მოქნილი და საამო ტემბრით. მდიდარი მიმიკა ხელს უწყობს მის თამაშს, დიქციაც კარგი აქვს. **„ვინმე“.**

დეპეშები

(დეპეშათა პეტერბ. სააგენტოსაგან).

9 ივლისი.

უ ც ხ ო ე თ ი.

ბრიუსელი. გიხსნა პირველი საერთაშორისო კრება ბავშვთა დაცვისა. წარმომადგენლობს 39 სახელმწიფო.

ჰელზენკირხენ. „კარლოს დიდის“ მაღაროები ჩაინგრა. მოკვდა 13 მუშა.

შანჰაი. სამხრეთელები ხელახლად დაეცნენ სასროლ მასალისა და იარაღის საწყობს, რომელსაც მთავრობის ჯარი ჰყარაულობს. ფლოტი ჯერ-ჯერობით მთავრობას ემხრობა.

თეირანი. სალარულ-ულ-დოულემ, რომელიც პატიოსანი სიტყვით თავდებობით იყო გაშვებული თავის მხედრების სანახავად, მოატყუა გამშვები რაზმის უფროსი და წავიდა ქერმანშაჰისკენ- სპარსელი ყაზახები თავგამოდებით ეძებენ გაქცეულს.

ნანტი. მიღებულია ცნობა, რომ პაპულოს მახლობლად, ჩილიში, დაიღუპა საფრანგეთის გემი „ვილ-დიტონი“. 22 კაციდგან მხოლოდ 3 გადარჩენილა.

რომი. პაპის შვეიცარიელთა გვარდიის მოთხოვნილება არ დაკმაყოფილეს. მოძრაობის ხელმძღვანელი დაითხოვეს. იარაღ აყრილ გვარდიაში მშვიდობიანობა დაამყარეს.

რომი 10 ივლისს, ვატიკანის შვეიცარიის გვარდია, უფროსის ბრძანებით შეგროვდა კაპელის ეზოში მერიდელველის წერილის მოსასმენად. წერილში იტყობინებოდა, რომ პაპი განსაკუთრებით სწუხს მომხდარ ინცინდენტის გამო, რადგანაც მას უფლება ჰქონდა მოეთხოვა თავის გვარდისაგან ტრადიციების შესაფერი მოქმედება მოქცევა და შვეიცარიელ კათოლიკე ჯარის კაცებისაგან. უკმაყოფილო ჯარის კაცებს უნდა ან თავის უფროსის საშუალებით მიემართათ პაპისათვის ან და სამსახურისათვის თავი დაენებებინათ. ჯარის კაცნი, რომელთაც არა ჰსურთ დაემორჩილონ სამხედრო წესდებას, სამსახურს თავი უნდა დაანებონ. ბრძანების წაკითხვის შემდეგ, წაიკითხეს ჯარის კაცებისაგან სამსახურის თავის დანებების წესი. შემდეგ ჯარის კაცნი ჩუმათ დაიშალნენ და თავიანთ სადგომებში წავიდნენ. დილით დაითხოვეს სამი გვარდიელი.

ლისაბონი. დაპატიმრება ხელახლად დაიწყო. აღმოაჩინეს რამდენიმე უუმბარა. გაზეთები იუწყებიან, რომ აღმოაჩინეს ახალი შეთქმულება, რომელშიაც მონაწილეობდა რამდენიმე უფროსი ჯარის კაცი.

ლონდონი. ლორდთა პალატამ უარჰყო 242 ხმის უმეტესობით 48 წინააღმდეგ კანონ-პროექტი უელსში ეკლესიის მდგომარეობის შეცვლისა. ეს კანონ-პროექტი მეორედ იყო შემოტანილი ლორდთა პალატაში.

ტემზაზე, პარლამენტის პირდაპირ, გაჩერდა გემი, რომელზედაც მარტო სუფრაჟისტები ისხდნენ. სუფრაჟისტებმა მიჰმართეს აივანზე მოსაუბმე დეპუტატებს ვრცელი სიტყვებით და ესროლეს სუფრაჟისტული ბროშიურები. როდესაც სუფრაჟისტების გემს პოლიციელთა ნავი მიუახლოვდა, სუფრაჟისტები გემით გაიქცნენ.

ხანკოუ. გუანრის, ხუნანის, ცზიანსუს და ხენანის პროვინციებმა თავისი დამოუკიდებლობა გამოაცხადეს.

რ უ ს ე თ ი

პეტერბურგი. შინაგან საქმეთა მინისტრმა შეიტანა მინისტრთა საბჭოში პროექტი ვარშავის საგენერალგუბერნატორო-ში და ხოლმის გუბერნიაში სერვიტუტების შეცვლის წესისა.

კიევი. სამხრეთ-დასავლეთ კუთხის მაზრებიდან იტყობინებიან, რომ პურის მკის დრომ საშინელი ნიღვარი მოჰყარდა. პური დასველებულია და ვერ აგროვებენ შინ წასაღებად. შეგროვილი და ზვინად დადგმული ძნები დასველების გამო აოდდა.

უსტ-სისოლსკი. იწვის ძალიან დიდი ტყე.

პეტერბურგი. სავაჭრო-მრეწველობა-გურში, გერმანიის საკომერციო გემზე ცეცხლი გაჩნდა. დაიწვა გემის წინა ნაწილი და საქონელი.

პეტერბურგი. რადგანაც ზოგიერთ პერიოდულ გამოცემებში დაიბეჭდა ყალბი ცნობები, საიმპერატორო სამხედრო საექიმო აკადემია აცხადებს, რომ აკადემიაში მიღება მოხდება ახალი წესით, რომელიც გამოცხადებული იყო სამხედრო უწყების ბრძანებაში 1913 წ. 15 მარტს. მიღება გათავდება 25 ივლისს, ეხლა აკადემიაში უკვე 400 თხოვნა მისულა.

მინსკი. რუბეჟევიჩსკის კოსტელის წინამძღვარი კსენძი მალიშევსკი პოლიციის მოქმედებაში ჩარევისათვის, როდესაც პოლიცია აჩერებდა კათოლიკეებს მართლმადიდებლების წინააღმდეგ ამხედრების დროს, დაჯარიმებულია 300 მან. ან და ორი თვის ციხით.

წერილი რედ. მიმართ

ბ-ნო რედაქტორო! ტფილისის პრესაში რამდენჯერმე იყო ცნობა, ვითომც ეკატერინე ივანეს ასული სარაჯიშვილისა ქუთაისში თეატრის ასაშენებლად 200, ან 300 ათას მანეთს სწირავდეს. ვალად ვრაცხ, როგორც რწმუნებული ქ-ნ სარაჯიშვილისა, გამოვაცხადო რომ ეს ხმები სიმართლეს მოკლებულია.

ნამდვილად ეკატერინე ივანეს ასულმა სარაჯიშვილისამ 1911 წელს ქუთაისის ქართულ დრამატიულ საზოგადოებას აღუთქვა შემწეობა: ერთდროული 3,000 მან. და ყოველ წლიური—1,000 მან., რაც თავის დროზე დანიშნულებისამებრ იგზავნება ხოლმე.

რწმუნებული ეკატერინე ივანეს ასული სარაჯიშვილისა **ალექსანდრე თევდორეს ძე სარაჯიშვილი.**

P. S. ვთხოვ სხვა გაზეთებს, ეს ცნობა გადაბეჭდონ.

ბ-ნო რედაქტორო! ნება მიბოძეთ თქვენი პატივცემული გაზეთის საშუალებით უღრმესი მადლობა გამოუცხადო იმ პირთ, რომლებმაც კეთილ ინებეს და შემოსწირეს ჩემდამი რწმუნებულ ჩვენი გამოჩენილი პუბლიცისტის არჩილ ჯორჯაძის სახელობის უფასო წიგნთ-საკავ-საკითხველოს, დაარსებულს სოფელ სადმელში (რაჭა) ქართული და რუსული წიგნები: აპოლონ ძანელიძემ 40 ცალი, მ. რ. ლომთაძემ 8 ცალი და დროებით სოხუმში მცხოვრებმა რაჭელმა კლასიონ მელაძემ 42 ცალი წიგნი 16 მანეთისა.

საკითხველოს გამგე **მიხეილ ვ—ძე ჩიკოიძე.**

რედაქტორ-გამომცემელი
ა. ჯუმბაძე

მატარებელთა მიმოსვლა (ზაფხულობით)

18 აპრილიდან

(დრო აღნიშნულია ტფილისის საათით).

ტფილისიდან ბადის.

ბაქოსაკენ: № 6, **ჩქარი** პლაცკ. დილ. 10 ს. 16 წ., № 22, **სამგზ.-საბარგო** ნაშუადღ. 3 ს. 35 წ., № 4, **საფოსტო** საღამ. 10 ს. 16 წ., № 8, **სამგზავ.** საღ. 6 ს. 29 წ., № 106, **ნარევი** მეოთხე კლასის ვაგონით, ტვირთის გადამზიდი სამგზავრო მატარ. სისწრაფით დამის 4 ს. 23 წ.

ბათომისაკენ: № 3, **სფფ.** დილ. 9 ს. 51 წ., № 11, დილ. 11 ს. 28 წ., (ივლის პირველ მაისიდან 14 ენკენისთვემდე). № 7, **ჩქარი** პლაცკ. ნაშ. 4 ს. 40 წ., № 9, **სამგზ.** დამის 10 ს. 30 წ., № 107, **ნარევ.** მეოთხე კლას. ვაგონებით, ტვირთ. გადასაზ. სამგზ. მატ. სისწრაფით დამ. 2 ს. 48 წ.

ბორჯომისაკენ: № 17, **სახ.** დილ. 8 ს 2 წ. (15 მაისიდან 14 ენკენისთვემდე). № 19, **სამგზავრ.** ნაშუადღ. 3 ს. 16 წ.

მცხეთაში: № 65, **საბარაკო** დილ. 8 ს. 46 წ., № 67, **სამგ.** ნაშუადღ. 2 ს. 43 წ.

ეს მატარებელები ივლიან პირველ მაისიდან 14 ენკენისთვემდე კვირა-უქმე დღეობით. მატარებელი № 67, უქმის წინა დღეებშიაც. ტფილისში უკანვე დაბრუნდებიან № 65 შუადღ. 12 ს. 5 წ. და № 67 საღ. 8 ს. 28 წ.

ჯულფისკენ: **სფფ.** № 4; 3, შუადღ. 12 ს. 51 წ.

ყარსისკენ: **სახ.** № 14/13, დამ. 12 ს. 46 წ.

ერევანისკენ: № 24; 23, **საბარგ.-სამგზ.** საღ. 8 ს. 8 წ. მეორე და მესამე კლას. ვაგონებით.

ტფილისში მოდის:

ბაქოდან: № 3, **სფფ.** დილის 9 ს. 1 წ., № 11, **საბარ.-სამგზ.** დილ. 10 ს. 28 წ., № 7, **სამგ.** მოსკოვი-კოზლოვი-რიაზანი-როსტოვი, საშუადღ. 3 ს. 53 წ., № 5, **ჩქარი**—პეტერბურგი-მოსკოვი-კურსკი-ხარკოვი, საღ. 9 ს. 45 წ., № 105, **ნარევ.**, მეოთხე კლ. ვაგონებით, ტვირთის გადასაზიდი სამგზავრო მატარ. სისწრაფით დამის 2 ს. 12 წ.

ბათომიდან: № 10, **სამგზ.** დილ. 8 ს. 40 წ. № 12, **სამგ.** შუადღ. 2 ს. 29 წ. (პირველ მაისიდან 14 ენკენისთვემდე). № 8, **სამგზ.** საღ. 5 ს. 54 წ., № 4, **სფფ.** საღ. 9 ს. 16 წ., № 106, **ნარევ.** დამ. 2 ს. 12 წ.

ექიმ ნავასარდიანის პირველი კერძო სამკურნალო

(დაარსებულია 1880 წელს)

ვორონცოვის ძეგლის პირდაპირ.

ავადმყოფების მიღება ყოველ დღე, გარდა კვირისა.

დ ი ღ ლ ი თ:

„606“ და „914“

11—12 ს. შ ე შ ხ ა პ უ ნ ე ბ ა

კონსულტატიურად.

ბ. ა. ნავასარდიანი: 11—12 ს. ქირურგიული და ვენერიული (სიფილ.) ავად.

ბ. გ. ბგანასარიანი: 1—2 ს. ბავშვთა შინაგანი ავადმყ.

კ. მ. ჩიქოვანი: 9½—10 ს. თვალისა, შინაგანი და ნერვებისა.

ზ. ი. ბაბანასიანი: 10—11 ს. საბებიო, ქალებისა და ბავშვებისა.

ნ. ტ. მულინი: 10—12 ს. ყურისა, ცხვირისა და ყელისა.

მ. გ. ბენტისიანცი: 11—12 ს. კანისა, სიფილისი, ვენერ., საშ. და ქირურგ.

ა. ბ. კარაპეტიანცი: 12—1 ს. შინაგანი, საბავშვო და ყვავილის აცრა.

ექიმი ქალი **ო. ვ. ტერ-დავიდოვისა** 1—2 ს. საბებიო და ქალების ავადმყ.

კ. დ. გურგენიძე. 1—2 საათ. შინაგანი, საბავშვო, ყვავილის აცრა, სისხლის და შარდის ბაქტერიოლოგ. გამოკვლევა. საღამოობით 6—7 საათამდე.

ს ა ლ ა მ ო თ ი:

მ. გ. ბენტისიანცი: 6—7 საათ. რჩევა-დარიგება 50 კაპ. ხელმოკლეთათვის უფასოდ, კოსულტაციები და ოპერაციები მორიგებით.

სამკურნალოს დირექტორი მედიცინისდოქტორი **ბ. ა. ნავასარდიანი.**

1004

ბ ი ლ ი ს

ექიმი ა. გ. სოლოდაშვილი იღებს ავადმყოფებს **აბასთუმანში.**

ბ ი ლ ი ს

ექიმი ნინო რცხილაძე იღებს დილით 9—2 ს. საღ. 5—7 ს., ოლგას ქუჩის შესახვევი № 5, სახ. მაქარაშვილისა.

უფასო სამედიცინო დახმარება

ქალაქის საბჭოს ექიმები.

უბნები

1—2 **გ. ბ. ბედლანი** (სდგას ვერაზე, ოლგის ქუჩა, 22. ტელეფ. 592).

3—4 **მ. ი. შავერდოვი** (ფეთხაინის ალმართზე, 1, ტელ. 619).

5—6 **ტ. მ. თბილისიანი** (ველიამინოვის, 4, ტელეფ. 680).

6—7 **ზ. ბ. ბიწულაძე** (ავლაბარში, კალხეთის ქ., 1, ტელ. 715).

8—9 **ნ. დ. ხატისოვი** (კუკიაში, ნიკოლოზოვის ქ. 7, ტელ. 715).

10, 11—12 **ბ. ი. შჩერბინინის** (დიდუბეში, საგურამოს ქ. 5. ტელეფ. 71.

ქალაქის სავადმყოფოები

მთავარი—მუხრანის ქუჩა, 9.

ავლაბრისა—კახეთის ქ. № 15.

ხარფუხისა—ვორონცოვის ქ. 55.

კუკიისა—ჩერქეზიშვილისა, 1—18.

დიდუბისა—საგურამოს ქ. 5.

ქალაქის საბჭოს ექიმები მოვალენი არიან ღარიბ მცხოვრებთ უფასო საექიმო დახმარება აღმოუჩინონ ქალაქის სავადმყოფოებში და თვითონ ავადმყოფის ბინაზედაც (ყოველმა თავ-თავის უბანში), თუ უბრალო ექიმი დილის 11 საათამდე მოიწვიეს, ვალდებულია იმ დღესვე ინახულოს ავადმყოფი, გარდა საჭმარო შემთხვევებისა, როცა დაჩარება დაუყოვნებლივ უნდა მისცეს.

მ ი ი ღ ე ბ ა ხ ე ლ ი ს მ ო წ ე რ ა ! !

14 ივლისიდან ტფილისში იწყებს გამოსვლას ყოველდღიური საპოლიტიკო და სალიტერატურო 2 კაპეიკიანი გაზეთი

„ა ხ ა ლ ი ა ზ რ ი“

შემდეგის პროგრამით: 1) საგენტოსა და საკუთარის კორესპონდენტების დეპეშები. 2) წერილები ლიტერატურულ, საზოგადოებრივ-პოლიტიკურ და ეკონომიურ საკითხებზე. სპეციალური წერილები. წერილები სახალხო კულტურისა და განათლების საკითხებზე. 3) ბელეტრისტიკა—ამბავები, მოთხრობები, ლექსები და სხვა ნაწარმოები სიტყვა-კაზმული მწერლობისა. 4) ფელეტონები და პატარა ფელეტონები. 5) კორესპონდენციები. 6) პროვინციის ცხოვრება. 7) რუსეთი. 8) საზღვარ-გარეთი. 9) აკადემიური ცხოვრება. 10) თეატრალური ცხოვრება. 11) კრიტიკა და ბიბლიოგრაფია და სხვა.

გაზეთის ფასი: ერთის წლით—4 მანეთი. ნახ. წლით 2 მ. 3 თვით—1 მ. 25 კ. 1 თვით—45 კ. ცალკე ნომერი ყველგან—2 კ.

განცხადებათა ფასი ხელ-მისაწდომია:—პირველ გვერდზე სტრიქონი პეტიტისა—10 კ. მეოთხეზე—5 კ. შრომის მძებნელთათვის თითო განცხადება —20 კ. სამგლოვიარო განცხადება ერთხელ—1 მ. 50 კ.

საჭირონი არიან კორესპონდენტები დი აგენტები დაბა-სოფლებში.

რედაქციის ადრესი: Тифлисъ Тринвальская ул. д. № 7. Редакція газ. „Ахали аври“. რედაქტორ-გამომცემელი **თ. კეკელიძე.** 1383.

გამართულია ხელის მოწერა 1913 წლის

„ხ მ ა კ ა ხ ე თ ი ს ა“-ზე

გაზეთის ფასი ფოსტით გაგზავნით: 1 ივლისიდან წლის დამლევამდე 1 მ. 80 კ.ა., 1 თვით 40 კ. **ხელნაწერში და სოფლებში:** 1 ივლის დან წლის დამლევამდე 1 მ. 30 კ., 1 თვით 25 კ., ცალკე ნომერი ყველგან 3 კ. **გაზეთის გამოწერა შეიძლება მხოლოდ თვის პირველ რიცხვიდან. კანტორა** დროებით მოთავსებულია კ. შ. წ.-კ. გამ. სიღნაღის გაზ. **„ხმა კახეთისა“** კანტორაში, სოფ. ველისციხეში ლ. ბერიაშვილის ადგილებში, თელავში—ვანო პაატაშვილთან, გურჯაანში—ექ. დ. ჯავახიშვილთან, კარდენახში—კოლა დარაშვილთან, ვაქირში—მღ. ნ. ბარნაბიშვილთან, ბოდბისევში—დ. ჩახნაშვილთან, ქვემო-მაჩხაანში—ალექს. ჯანუარაშვილთან, ბაკურციხეში—ორჯონიკიძეს მაღაზიაში, საქობოში—სიკო იაშვილთან, ზაქათალაში—ბლაღ. ბ. ფურცელაძესთან, ჯუგაანში—მღ. ი. შანშიაშვილთან. **გაზეთის დასაკვეთი ფასი** და სხვა ინგარიშები უსათუოდ ამ მისამართით უნდა **გამოგზავნილ**ნ Сигнахъ К. І. Ткавдзе. 1370

ა. შ. წ.-კ. გამავრ. საზ. წიგნის მაღაზიაში იყიდება

საზოგადოების გამოცემული და საკუთარი წიგნები:

ახალი ვარიანტი წმ. ნინოს ცხოვრებისა	4 კ.
ასპინძის ომი, ი. გოგებაშვ.	7 „
ამბავი ცხოველთა სამეფოსი, ნ. რუბაკ.	50 „
აზიის მნათობი,	10 „
ამოდის, ნათდება, ვაჟა	15 „
ალი, ლომაური	10 „
აჩრდილი, ილია	5 „
ბუნების ცოდნა, პოლ-ბერი	25 „
ბარტელ ძლევა-მოსილი	20 „
ბურჯი ეროვნებისა,	20 „
გეომეტრია მეორე ნაწ , მ. ყიფიანისა	50 „
გულიავრის მოგზაურობა,	30 „
განდეგილი, ი. ჭავჭავ.	5 „
გლეხთა განთ. პირვ. დრ. სცენები, ჭ.	7 „
დედა და შვილი, ჭ.	3 „
ერეკლე მეფე და ინ. ქალი,	5 „
ვეფხის ტყაოსანი,	60 „
ვეფხის ტყაოსანი, ქართვ გამოცემა.	11—65 „
Законы Царя Вахтанга,	3—50 „
თხზულ. რ. ერისთავისა მეორე ნაწ.	40 „
„ ვეფა-ფშაველასი	1 —
„ პუშკინისა	50 „
„ ეკ. გაბაშვილისა	1—20 „
თავდადებულნი ქართველნი, ი. გოგ.	7 „
თავდადებ. ქართველი ეფიფი, ი. გოგ.	5 „
თორნიკე ერისთავი,	35 „
იავნანამ რა ჰქმნა?	5 „
კონა, ი. გოგებაშვილი.	40 „
კრილოვის არაკები, აკაკის ნათ	50 „
კაკო ყაჩაღი,	5 „
კაცია ადამიანი?!	20 „
საარაკო თავგადას. ტაბტის მემკვიდრისა,	10 „

ადრესი: Тифлисъ. Книжный магазинъ О-ва распр. грам. ср. груз. нас. 1217

სამკურნალო გოგიერდის აბანო „ფ ა ნ ტ ა ზ ი ა“, ვორონცოვის ქ. ტრამვაის ლიანდაგზე **ახლად შეკეთებული** მოწყობილება ყოველ მხრივ და წესიერად.

კომფირტი, ელექტრონული განათება. გვაქვს სხვა და სხვა ფასიანი ნომრები და აგრეთვე საზოგადო სათავად-აზნაურო განყოფილება—30 კ.—ხოლო მამაკაცებისა—15 კ. ყველა ნომრებსა და განყოფილებაში ორ-ორი მილი 29% და 35%, ცხელი და ცივი, გოგიერდის სიმრავლე საუკეთესო საშუალებაა ქარვისა, ბუასილისა, სისხლნაკლებულობისა და სხვა დაძველებულ სნეულებათა. გვაქვს მოწმობა ტფ. სამხ. ლაბორ. ანალიზისა. გვყავს გამოცდილი მექანე ქალები და კაცები. მსურველთ შეუძლიანთ აბონიმენტები შეიძინონ, ტელეფონი № 115.

1674 **კნ. სუმბათოვებისა.**

მუდამ დღე მოგვდის

ახალ-ახალი

მტკვრისა თართი, ზღვითხი, ლიქო, და სუდაკი.

ახალი მსხვილ-მარცვლოვანი

ხიზილალა (ჭიტკა)

აგრეთვე ყოველ დროს იყიდება **მაღაზიაში მარტის დოში, იანი, ჭიპა, ზურგიელები,** სხვა ყოველ-ნაირი **თ ე ვ ზ ე უ ლ ო ბ ა** და

კონსერვები.

თევზის მრეწველნი **ძმ. ძეგვეულოვები.**

პუშკინის ქუჩა, საკუთ. სახ. № 9.

ტელეფონი № 722.

— გამოსულია და იყიდება —

ნ. ფ ი ფ ა ს ვ ი ლ ი ს

პიესა „ მ ე ბ ო ლ ბ ო ლ ბ ა“, დრამა 4 მოქმედებ. ფასი 30 კაპ.